

1:1 Nai makasososa na, fo daebafa ka beita da'di fa te, dede'a kokola ka nai ndia so. Dede'a kokola ka nakabubua no Manetualain. Ma dede'a kokola ka sama no Manetualain. 2 Neme makasososan mai a, dede'a kokola ka nakabubua no Manetualain. 3 Basa hata lala'e na, nananakadada'dik tunga Ndia, ma neme basa hata manada'dik lala'e na, ta hapu hata esa boen, fo ana da'di ta no Ndia fa. 4 Dede'a kokolak ndia, maso'da ka huu na, boema maso'dak ndia, ana fe hataholi daebafa ka mangale'dok. 5 Fo mangale'dok ndia, nandela-nasa'a nai makahatu ka dalek, tehu makahatu ka ta hapu tao namate fan. 6 Manetualain nadenu hataholi a ana mai so, na'de Yohanis. 7 Ana mai tui-benga la'eneu mangale'dok ndia, fo ela basa hataholi la lamahela. 8 Tehu hataholi ndia, ta nde mangale'dok ndia fa, hataholi ndia ka'da manatui-benga na. 9 Mangale'do matetuk fo nangale'do nala basa hataholi daebafa ka, ana mai leo daebafa ka mai. 10 Dede'a kokola ka hapun nai daebafa ka, fo daebafa ka nananakadada'dik tunga Ndia, tehu daebafa ka ta nalela kana fa. 11 Ana mai leo nusa na mai, tehu hataholi nala ta sipo kana fa. 12 Tehu hapu hataholi sipo kana, ma lamahelen boe; Hataholi sila, Ana fes hak fo ala da'di Manetualain anan. 13 Fo hataholi daebafak ta nde bongi nana fa, nanahu so'da beuk ndia, ana da'di neme Manetualain mai. 14 Dede'a-kokola ka, Ana da'di hataholi daebafak, de Ana leo nai ita tala'da, boema ita tita matua-mademan so. Matua-mademan ndia, Ana sipo kana da'dileo Ama ka Ana kisa na. Tunga Anan ndia, de ita tita Manetualain, ma susue-lalain neu ita. 15 Yohanis ana mai fo ana da'di sakasii na, de ana tui-benga nae: "Au afa'da hataholi a nde Ndia so; Neukose Ana mai nakabuik neme au mai, tehu ba'u lena au, nanahu au beita da'di fa te, Ndia da'di so." 16 Hataholi ndia henuk no susue-lalai ka; susue-lalain manaketu basa tak. Ana ba'e-pala ita. 17 Ita sipo Manetualain Hoholo-lalanan tunga Musa. Tehu lafa'da Manetualain susue-lalain, ma liinekan, tunga Yesus Kristus. 18 Beita la'iesa boen fo hataholi hapu nita Manetualain, ka'da Ama ka Ana kisa na mesa kana, fo sama leo Ama ka, boema Ana da'di esa no Ama ka. Ndia nde natu'du Ama ka neu ita. 19 Basa manakoasa Yahudi manai Yerusalem mala, ladenu ima mala lo Lewi hataholi nala, leu leo Yohanis leu, fo latanen lae, "O ia see?" 20 Boema Yohanis manaku no mangale'dok nae, "Au ta nde Mane Mana Fe So'da ka ndia fa." 21 Boema hataholi sila latane selu kana lae, "Metema leondiak soona, o ia see? Ade Elia ta nde o fa do?" Tehu Yohanis nataa nae, "Ta," Boema latane la'iesa selu kana lae, "Ade o ia nabi do?" Yohanis nataa nae, "Ta." 22 Boema lafa'dan lae, "Metema leondiak soona, mafa'da ami, see o ia, fo ami meu soona, ami mafa'da hataholi manamadenu ami a mae, see o ia." 23 Boema Yohanis nafa'das nae, "Au nde hataholi fo Nabi Yesaya nafa'da ka nae: 'Hataholi fo nalo bou-bou neme mo solokae ka nae: Tao matetu eno kala soaneu Manetualain.' " 24 Boema hataholi Farisi la ladenu hataholi la leu, 25 latanen lae, "Metema o ta nde Mane Mana Soi-Tefa ka, ma ta nde Elia, boema ta nde nabi esa boen, na tao le'e de o salani hataholi?" 26 Tehu Yohanis nataa nae, "Au salani inik oe. Tehu nai emi dalek, hapu hataholi esa, fo emi ta malela kana fa. 27 Ana mai nakabuik neme au mai, tehu se'i ta'bu ei na tali na boeo, au ta andaa fa." 28 Basa sila la, ala da'di leme Betania, nai Lee Yarde na boboan dulu, fo nai mamananak fo Yohanis salani hataholi la. 29 Balahaa boema, Yohanis nita Yesus mai boema nae, "Mete mitak, Manetualain Bi'ilopo Anan, fo mana kokaheni daebafa ka sala singo na, ana mai nde ndia. 30 Fo au afa'da ae, Ana mai nakabuik neme au mai a, Hataholi a nde ndia so. Tehu Hataholi ndia ba'u lena au, nanahu beita bongi au fa te, Hataholi ndia da'di so. 31 Ndia te, au ta bubuluk see Ndia fa. Te see ko na au mai, fo au salani unik oe, fo ela hataholi Israe la lalela kana." 32 Yohanis boeo, ana fe sakasii nae leo ia, "Au ita Manetualain Dula Dale na, ana kona neme lalai mai, sama na leo manupui kalua, de ana sa'e neu Hataholi ndia lain. 33 Lelek ndia, au beita bubuluk see Hataholi ndia fa. Tehu Manetualain, fo nde nadenu au salani unik oe a, nafa'da basa au nae, 'Metema o mita Manetualain Dula Dale na ana kona mai, fo ana sa'e neu see lain soona, neukose Hataholi ndia nde salani ninik Manetualain Dula Dale na.' " 34 Boema Yohanis

nae, "Au ita matang Hataholi ndia, de au afa'da ae, Hataholi ndia nde Manetualain Ana na." 35 Balahaa boema, Yohanis no ana manatungan dua, bei lai mamanan ndia seluk. 36 Yohanis nita Yesus la'ok tunga ndia boema, ana kokolak nae, "Mete leona, te Hataholi ndia nde Manetualain Bi'ilopo Ana na." 37 Yohanis ana manatunga kadua nala lamanene Yohanis kokolak nae leondia boema, duas leu tunga Yesus. 38 Yesus lipa leo dea neu boema, nita duas tungan. Boema natanes nae, "Emi dua sanga beek?" Boema duas lataa lae, "Mesen, Mesen leo nai bee?" (Dede'a Rabi ndia, sosoa na nae, Mesen.) 39 Tehu Yesus nafa'da duas nae, "Mai fo mita matam." Boema duas tunga Yesus, fo sue ka nde duas bubuluk Yesus mamana leleo na. Ndia te, li'u ha le'donoso na so. Faik ndia dale na, duas leo lo Yesus. 40 Yohanis kokolak no hataholi kaduak fo basa boema duas leu tunga Yesus ndia, esa na'de Anderias, fo Simon Petrus tolanoo na. 41 Tutika Anderias lai-lai neu sanga Simon, fo tolanoo na, de nafa'dan nae, "Ami matongo mo Mesias so!" (Mesias sama leo Kristus, fo nde: Mane Mana Fe So'da ka.) 42 Boema Anderias no Simon leu leo Yesus leu. Yesus mete tete Simon boema nafa'dan nae, "O Simon, Yona anan. Neukose loke o soona lae, Kefas." (Kefas sama leo Petrus, fo sosoa na nae, lete batu.) 43 Fo'a mai boema, Yesus naketu basa, Ana sanga neu leo Galilea neu. Neu boema, natongo no Felipus, tutika nafa'dan nae, "Mai fo tunga au!" 44 Felipus ia neme Betsaida mai, fo Anderias no Petrus nggolo na. 45 Felipus natongo no Nitanel boema, nafa'dan nae, "Ami matongo mo hataholi fo Musa sesei kana nai Manetualain Susula Hoholo-lalanan dale ka, fo nabi la tui-benga ka. Hataholi ndia nde Yesus neme Nazaret, fo Yusuf ana na." 46 Tehu Nitanel nataa nae, "Neme bee mai a, hata malole esa, ana bole da'di neme Nazaret mai?" Boema Felipus naen nae, "Mai teu fo mita matam." 47 Yesus nita Nitanel mai boema, nafa'dan nae, "Mete mitak hataholi Israel matetu ka nde ndia. Ta nanasese'do-babalik fa." 48 Boema Nitanel natane Yesus nae, "Te tao leo bee de Ama malelak au?" Tutika Yesus naen nae, "Felipus beita nalo o fa, te Au ita o mangatuuk meme ai ka ka huu na so." 49 Boema Nitanel nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, tete'e ka Ama nde bee na, Manetualain Anan! Ama nde da'di hataholi Israe la, Mane na!" 50 Boema Yesus nafa'dan nae, "O mamahale nana Au afa'da o ae, Au ita o mangatuuk meme ai ka ka huu na hetu? Neukose o mita dede'a matuaina la, ba'u lena seluk ndia bai!" 51 Yesus nafa'dan boe nae, "Tete'e ka, mamahale leona te neukose o mita lalai natahuka, fo o mita Manetualain ata nusa so'da nala, ala kona kae leo Ana Hataholi ka mai."

2:1 Basa faik dua boema, feta kabi nga, neme kota Kana fo nai Galilea, de Yesus inan boeo, neu leo feta kabing ndia neu boe. 2 Yesus no ana manatunga nala boeo, ala ka'is leo feta kabing ndia boe. 3 Tehu hataholi la la'a-linu boema, Yesus inan nafa'da Yesus nae, "Basa ango la so." 4 Boema Yesus nafa'da inan nae, "Ina, boso madenu Au. Te fai nga beita losa, soaneu Au atu'du au aoina nga fa." 5 Boema Yesus inan nafa'da malalau la nae, "Metema nafa'da emi tao beek soona, ka'da tao tungan." 6 Ndia te, ala sadia la oe henu nggala ne lai ndia, fo hataholi la mai soona, ala safe ei nala, tunga hataholi Yahudi la ha'da na. Nggala sila la, esa soona, fafa'kama nala oe liter natun esa. 7 Boema Yesus nafa'da malalau la nae, "Sali oe mahenu nggala sila." Boema malalau la sali oe lahenu nggala sila la. 8 Tutika Yesus nafa'das nae, "Ndui ma oe ndia faa anak, fo minin leo malanga feta neu." Boema malalau la, ala ndui la oe ndia faa anak, de linin leo malanga feta neu, 9 de nalamein te, oe ndia nasafali da'di angol so. (Tehu ana ta bubuluk, angol ndia neme bee mai fa, ka'da malalau manasali oe la nde bubulu kana.) Boema malanga feta neu leo tou manaka'bi nga neu de, 10 nafa'dan nae, "Tunga ita ha'da na soona, fe hataholi la linu lakahuluk angol mala'da, fo metema linu lakabete soona, besa ka fes linu angol ta mala'da fa. Tehu tolanoo ka pe'da mahele angol mala'da ia de besa ka tolanoo ka fe hataholi la linu!" 11 Yesus tao manda'di beuk makasososa ka nde ndia. Fo Ana taon neme nggolo Kana nai Galilea. Yesus natu'du matua-mademan, tunga

manda'di beuk ndia. No enok ndia, de ana manatungan nala lamahelen. 12 Basa ndia boema, Yesus no inan ma tolanoo nala, boema ana manatungan nala fali leo Kapernaum leu. Ala leo leme ndia, faik de'ubee dale na. 13 Hataholi Yahudi la Fai Paskah na deka boema, Yesus neu leo Yerusalem neu. 14 Ana losa boema, neu leo Manetualain Uman dale neu, te nita hataholi la lase'o sapi, bi'ilopo ma kalua sina nai Manetualain Uman dale; boema hataholi manatuka doi kala boeo, lai ndia boe. 15 Boema Yesus tatali na tali ue esa, de Ana usiheni bi'ilopo la ma sapi sila la, leme Manetualain Uman dale mai. Boema Ana tipa nalenga-natono hataholi manatuka doi kala mei na, de doi nala tonggela leo basa mamanan lala'e na leu 16 Boema nafa'da hataholi manamase'o kalua sina la nae, "So'uheni basa ia la leme ia mai. Fo boso tao Au Amang Uma na da'di mamana dangan!" 17 Boema ana manatunga nala lafandele Susula Malalao ka baba'en esa nae, "Au dale susue-lalaing neu O Uma ma, ou Manetualain, ana hotu Au dale nga." 18 Basa manakoasa Yahudi la, ala la'ban Yesus lae, "So'ba O tao fe ami manda'di beuk esa, fo ana da'di buti nae, O hapu hak tao leo iak." 19 Boema Yesus nafa'das nae, "Tao matu'u Uma ia leona, fo Au afofo'a fali kana, ka'da nai faik telu dale na." 20 Boema lafa'da Yesus lae, "Ami mafofo'a Manetualain Uman ia, teuk hahulu ne dale na. Tehu O mae, O mafofo'a fali kana ka'da nai faik telu dale na?" 21 Te se'ko na Manetualain Uman fo Yesus nafa'dak ndia, nde aoina na. 22 Hu ndia de, neu makabui na, de Yesus naso'da falik neme mamate sa mai boema, besa ka ana nala lafandele, Yesus nafa'da hai dede'ak ndia so. Boema lamahela hata fo nanasulak nai Susula Malalao dale, ma hata fo Yesus nafa'dak ndia. 23 Feta Paskah losa so, te Yesus bei nahele nai Yerusalem, boema Ana tao manda'di beuk ba'u ka, de nalosa hataholi ba'u ka lamahelen. 24 Tehu Yesus ta namahela fas, nanahu Yesus nalelak basa hataholi lala'ena, dale nala. 25 Ta paluu hataholi nafa'da mangalele'do hataholi esa boen, la'eneu Yesus fa, nana Ana bubuluk basa hataholi daebafa ka dale na so.

3:1 Hataholi Farisi la lasi agaman esa, nade Nikodemus. 2 Le'odaek esa boema, neu leo Yesus neu, de natanen nae, "Ama Mesen, ami bubuluk Manetualain nde nadenu Ama mai. Nanahu hataholi ta hapu tao manda'di beuk, sama na leo Ama tao kala fa, metema Manetualain ta nok hataholi ndia fa." 3 Boema Yesus nafa'dan nae, "Mamahela leona te, metema hataholi esa ta bongi nasafali fan soona, hataholi ndia ta da'di Manetualain hataholi kamahehelen fa." 4 Tehu Nikodemus nafa'da Yesus nae, "Hapu nai bee, hataholi a namatua so, tehu bei bongi nasafali selu kana bai? Ade ana hapu masok fali seluk leo inan tein dale neu, fo bongi selu kana do?" 5 Boema Yesus naen nae, "Au dede'ang ia, tete'e ka la'en: metema ta bongi nasafali hataholi a neme oe ma Manetualain Dula Dale na mai fa soona, Manetualain hataholi kamahehelen ta hataholi ndia fa. 6 Tunga ao paa ka soona, hataholi daebafa ka inan no aman nde bongi nana, tehu tunga samane ka soona, hataholi a nanabongik neme Manetualain Dula Dale na mai. 7 Boso nggenge, metema Au afa'da ae: emi muse nanabongi nasafalik. 8 Ani na, ana hii leo bee neu soona, ka'da neu-neu mesan, fo ita tamanene ka'da ngguu na, tehu ita ta bubuluk neme bee mai, fo ana leo bee neu a fa. Leondiak boe, no hataholi fo nanabongik neme Manetualain Dula Dale na mai." 9 Boema Nikodemus natane Yesus nae, "Neme bee mai a, dede'ak ndia ana da'di?" 10 Tehu Yesus naen nae, "O ia mesen nai Israel; ma tao le'e de, o ta bubuluk dede'ak ia fa? 11 Mamahela leona: te ami kokolak ka'da hata fo ami bubulu kana, boema ami mitan leo beek soona, ami mafa'dan leondiak; tehu leondiak boeo, emi ta nau mamahela ami hala nafafa'dam sila fa. 12 Au tui fe emi dede'a daebafak boeo, emi ta nau mamahela fa, na muda hata no dede'a nusa so'da ka bai? 13 Ta hapu hataholi esa, ana kae leo nusa so'da ka neu boen, ka'da ka Ndia fo manakona leo daebafa ka mai, fo nde Ana Hataholi ka. 14 Sama na leo Musa nakasasa'ek menge liti neu ai ndanak esa lain, neme mo maloa, leondiak boe, Ana Hataholi ka muse nanaso'uk, 15 fo ela basa hataholi kamahehela kala, hapu so'da matetu ka, ma manaketu

basa ta ka." 16 Hu ka nde Manetualain sue-lai hataholi daebafa ka, de Ana fe Ana Mane Kisa na mai, fo ba'eneu see fo namahela neun soona, ana ta mate fa, te ana hapu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. 17 Nana Manetualain ta haitua Ana na mai, fo naketu-nala'di daebafak ia fa, te Ana mai nini so'dak fe daebafa ka. 18 Hataholi see namahelen soona, ana ta hapu huhukuk fa. Tehu ba'eneu see fo ta namahela fan soona, Manetualain huku basa hataholi ndia so, hu ka nde ta namahela Manetualain Ana Mane Kisa na fa. 19 Ala kalaa kana nanahu dede'a ka nde ia: Mangale'dok ndia, ana mai leo daebafa ka mai so, tehu hataholi daebafa ka hii ka'da makahatu ka, te ana ta nau mangale'do ka fa, hu ka nde tatao-nono'i nala, mangalauk. 20 Hataholi manatao-no'i mangalau ka, nakamu mangale'do ka, de ana ta nau mai leo mangale'do ka mai fa, fo ela boso lita tatao-nono'i mangalau na. 21 Tehu hataholi manatao tunga Manetualain hihii-nanau na, ana mai leo mangale'do ka mai, fo ela hataholi la lita hataholi ndia tatao-nono'in nandaa no Manetualain hihii-nanaun. 22 Basa ndia boema, Yesus no ana manatunga nala, leu leo Yudea leu. Yesus leo faik de'ubee dalen neme Yudea, de Ana salani hataholi la. 23 Ndia te, Yohanis beita masok bui fa. Ana salani neme Aion, fo nggolok ndia deka no Salim. Ana salani nai Ainom, nanahu oe ba'u ka nai ndia. Hataholi la ala mai, de Ana salani la'i esa kasa. 25 Boema Yohanis ana manatungan de'ubee, ala mulai lale'a lo hataholi Yahudi la la'eneu sasafe ao ka nakanenete nala. 26 Boema leu lafa'da Yohanis lae, "Ama Mesen, ade Ama bei mafandendelek makahulu na, Ama neme Lee Yarde na, Ama matu'du ami hataholi a do? Besak ia, Ana salani hataholi boe!" 27 Tehu Yohanis nafa'das nae, "Metema Manetualain ta fe hataholi daebafa ka hata esa boen, soona hataholi daebafa ka ta nanuu hata esa boen. 28 Au afa'da basa emi ae, 'Au ta nde Mane Mana Fe So'dak ndia fa. Tehu Manetualain nadenu au mai akahuluk, neme Hataholi ndia mai.' 29 Mana kabing ina ka nde bee soona, manakabing tou ka nuun ndia. Fo mana kabing tou ka tia-lain, ka'da lapadeik leu boboa na, fo metema lamanene mana kabing tou ka hala na soona, lamahoko. Au boeo leondiak boe. Besak ia, au amahoko anseli. 30 Hataholi ndia, muse boetai namatua ka, boema au muse boetai amana ka." 31 Manamaik neme lain mai a, ba'ulenaheni basa hata lala'ena. Nana manamaik neme daebafa ka mai a, nana'de hataholi daebafak, fo ana kokolak dede'a daebafak. Tehu Ndia fo manamaik neme lain mai a, ba'ulenaheni basa hata lala'ena. 32 Fo Ana kokolak hata fo nitan ma namanenen, tehu hataholi esa boen, ta nau namahela hala-kokolan fa. 33 Hataholi fo lamahela hala-kokola na nde hataholi fo, te'e-te'e lamahela Manetualain nde bee na, ndoos. 34 Hu ka nde hataholi fo Manetualain nadenun fo ana tui-benga Manetualain dede'a-kokola na, Manetualain fe la'iesak Dula Dale na neu hataholi ndia so. 35 Ama ka sue-lai Ana na, de Ana fen basa koasa lala'ena. 36 Hataholi fo namahela neu Anak ndia, neukose ana hapu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Tehu hataholi fo ta namahela Anak ndia, ana ta hapu maso'da ka fa. Te Manetualain hukun losa dodoo na.

4:1 Hataholi Farisi la lamanene te Yesus salani hataholi ba'u ka, lenaheni Yohanis. 2 Tunga ndoo na Yesus ta nde salani fa, te ana manatunga nala dei. 3 Hu ndia de, Yesus bubuluk hataholi Farisi la lamanene dede'ak ndia de, Ana la'oela Yudea boema neu leo Galilea neu. 4 Tehu muse Ana la'ok tunga Samaria. 5 Boema Yesus losa kota esa nai Samaria, na'de Sikhar, ta doo ka neme dae fo makahulu na Yakub fen neu anan Yusuf. 6 Yakub oe dolu na nai ndia. Yesus sota nanseli no lala'o ka, boema nangatuuk neu oe dolu ndia su'u na. Ndia te, fafa'kama li'u sanahulu dua le'dohana na, 7 Yesus ana manatunga nala leu asa nana'ak nai kota dale. Ala la'o boema, ina Samaria esa, ana mai dolu oe. Boema Yesus nafa'da inak ndia nae, "Ina, fe Au oe faa dei?" 9 Boema ina Samaria ndia nae, "Manetualain hataholi Yahudi, ma au hataholi Samaria; ma tao le'e de, Manetualain noke au oe?" Nanahu, hataholi Yahudi la ta bole kokolak lo hataholi Samaria la fa. 10 Tehu Yesus naen

nae, "Leo uni ka o bubuluk Manetualain baba'e-babatin, boema o bubuluk see nde mananoke o oe ia soona, tao leo bee o, o nde moke masafali hataholi ndia oe, soona neukose Ana fe o oe maso'da ka." 11 Boema inak ndia nae, "Tuan hai dodolun ta, nate ka oe dolu ia dema na seli, na Tuan hapu oe maso'dak ndia neme bee mai? 12 Ami ba'ikaim Yakob, nde fe ami oe dolu ia. Fo no ana nala ma bana manun linu oe nai oe dolu ia. Ade Tuan maedaenga, Tuan ba'ulena Yakub do?" 13 Boema Yesus nafa'dan nae, "See ninu oe ia soona, neukose ana maa ma'da seluk, 14 tehu metema see ninu oe fo Au fe ka soona, neukose ana ta maa ma'da so'on, losa dodoo na. Nanahu Au fe oe ndia, neukose ana da'di oe mata nai aon dale, fo ana faa leo deak mai. Oe ndia nde nini so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka." 15 Tutika inak ndia nafa'da Yesus nae, "Tuan fe au oe ndia leona, fo ela au boso boe maa ma'da bai; boema au ta paluu mai hela oe nai ia so'on." 16 Tehu Yesus naen nae, "Muu malo o saotou ma fo mon leo ia mai leona." 17 Boema inak ndia nae, "Au saong ta ma." Boema Yesus naen nae, "Memak o halam ndia la'en," 18 "Nanahu o sao la'i lima so, tehu besak ia o leo mo tou ka, o saom ta ndia fa." 19 Boema inak ndia nae, "Besa ka au bubuluk, Tuan nde bee na, nabi esa. 20 Ami bei-ba'ikai mala, sene-do'ok neu Manetualain nai letek ia lain, tehu Tuan hataholi nala lafa'da lae, hataholi a sene-do'ok neu Manetualain, ka'da nai Yerusalem mesa kana." 21 Boema Yesus naen nae, "Mamahale leona, te neu faik esa te, neukose hataholi a ta sene-do'ok neu Ama ka nai letek ndia lain so'on, ma ta nai Yerusalem boen. 22 Ba'eneu emi hataholi Samaria la soona, emi sene-do'ok meu hata fo emi ta malela kana fa, tehu ba'eneu ami hataholi Yahudi a soona, ami sene-do'ok neu Ndia fo ami malela kana, nanahu so'da-mole ka da'di neme hataholi Yahudi a mai. 23 Tehu losa fai na, fo fai na nde ia so, soona no Manetualain Dula Dale na koasa na, de hataholi la sene-do'ok neu Ama ka, da'dileo Manetualain fo ndoo sa, fo nandaa no Ama ka dale hihii na. 24 Hu ka nde Manetualain ndia, nde Dula Dale ka, de no ka'da Manetualain Dula Dale na koasa na, de hataholi a hapu sene-do'ok neu Ama ka, sama leo Ama ka nai ia." 25 Boema inak ndia nafa'da Yesus nae, "Au bubuluk Manek Mana Fe So'da ka fo loken lae Kristus ndia, neukose Ana mai. De metema Ana mai soona, neukose nafa'da basa hata lala'ena neu ita." 26 Boema Yesus nafa'dan nae, "Te Au nde Mane Mana Fe So'dak ndia, fo besak ia, Au kola-kola o o nde ia so." 27 Ndia te, Yesus ana manatunga nala besa ka ala fali ma'is. Lita Yesus kokolak no inak ndia boema, ala dodoo doa kana. Tehu ta lapalani latane inak ndia lae, "Te ina mai paluu beek?" do latane Yesus lae, "Tao le'e de, Ama kokolak no inak ia?" 28 Boema inak ndia la'oela nggusi na neme ndia, de nalai leo kota dale neu, de nafa'da basa hataholi la nae, 29 "Mai mitak hataholi esa nai eli, nafa'da basa au tatao-nono'ing lala'ena. De fafa'kama, Mane Mana Fe So'da ka nde ndia do?" 30 Boema basa hataholi la lalai leo Yesus leu. 31 Ndia te, Yesus ana manatunga nala kokolak lon lae. "Ama Mesen, mu'a leona." 32 Tehu Yesus naes nae, "Au nana'a-nininung lai ia so, tehu emi ta bubulu kana fa." 33 Boema ana manatunga nala latatane aok lae, "Fafa'kama hataholi nini fen nana'a-nininuk do?" 34 Tehu Yesus nafa'das nae, "Au nana'a-nininung nde Au tunga Hataholi mana madenu Au a, hihii-nanaun, boema Au tao akababasak uele'dis fo Ana fen neu Au a. 35 Emi mafa'da mae, 'Bei bulak ha seluk bai soona, fai keketu-kokoluk so.' Tehu Au afa'da emi: Mete mitak tina-osi lamatasa beno'u so, de lahani ka'da fai keketu-kokolun! 36 Hataholi manaketu-kolu ka ana mulai sipo ngga'di na so. Boema ana tao nakabubua basa buna-boan lala'ena, soaneu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Fo hataholi manasele-nggali ka no hataholi manaketu-kolu ka, lamahoko sama-sama. 37 Dede'a nakandandaak esa nde ia la'en boe. Nae leo ia, 'Hataholi esa nde sele-nggali a, tehu hataholi fe'ek nde ketu-kolu nana.' 38 Au adenu emi meu ketu-kolu nai tina fo emi ta nde mamatina nana fa; te hataholi fe'ek nde namatina tina ndia, de emi mi'a mudak hataholi sila ue-le'din." 39 Kota Samaria laun ba'u ka lamahale Yesus, nana inak ndia nafa'da nae, "Hataholi ia nafa'da basa au tatao-nono'ing lala'ena." 40 Hu ndia de, hataholi Samaria la latongo lo Yesus boema, lafa'dan fo Ana leo no sila.

De Yesus leo nos faik dua dale na. 41 Basa boema, hu ka nde Yesus nanoli na de, hataholi ba'u ka boetai lamahelen. 42 Lafa'da inak ndia lae, "Besak ia, ami mamahеле, nana ta hu o hala nafa'da ma fa te, hu ka nde ami mamananene matam, boema ami bubuluk memak tete'e ka, Hataholi ia nde Soitefa nala daebafa ka." 43 Yesus leo faik dua neme Sikhar, boema Ana fali leo Galilea neu. 44 Yesus nafa'da basa nae, "Nggolo isi kala, ala ta fe ha'da-holomata neu nabi esa, metema nabi ndia neme nggolok ndia mai." 45 Tehu Ana losa Galilea boema, hataholi sila la sipo kana no namahokok, nanahu lita basa hata fo Yesus taon, nai faik fo Fai Paskah neme Yerusalem. 46 Basa boema, Yesus fali leo Kana neu, fo nai Galilea, nai bee Ana tao nasafali oe da'di angol. Nai kota Kapernaum ndia, hapu manapaleta, hataholi mana'a ngga'din esa, ana na namahe'di. 47 Lelek fo namanene hataholi la lafa'da lae, Yesus neme Yudea mai de, nai Galilea so, boema neu nala Yesus leo Kapernaum neu, fo nakahahaik ana na, te namahe'di de hihii maten so. 48 Tehu Yesus nafa'da manapaleta, hataholi mana'a ngga'din ndia nae, "Leo uni ka o ta mita Au tao manda'di beuk fa soona, o ta mamahеле fa." 49 Boema manapaleta, hataholi mana'a ngga'din ndia nae, "Tuan, teu lai-lai leona, beidai au ana nga beita mate fan ia." 50 Tutika Yesus nafa'dan nae, "Mu'u ma leona, te o ana ma lea-hai so." Hataholi ndia namahele Yesus halan ndia, boema ana la'o leona. 51 Ana losa eno tala'dak boema, nasosolu ata nala de lafa'dan lae, "Tuan ana na lea-hai so." 52 Boema natanes nae, li'u de'u bee boema ni'iana lea-hai. Boema ata nala lae, "Ndek hua sa, fafa'ka ma li'u esa le'dohana boema, sumai na mophon." 53 Boema ni'iana ndia aman nafandele na, nandaa no li'u ndia boema, Yesus nafa'dan nae, "O ana ma hai so." Tutika hataholi ndia no basa uma isi nala lala'ena lamahеле Yesus. 54 Yesus tao manda'di beuk kadua nde ndia, fo nai faik fo neme Yudea leo Galilea neu.

5:1 Basa ndia de, hataholi Yahudi a feta na losa boema, Yesus neu leo Yerusalem neu. 2 Nai Yerusalem hapu lifu esa ana deka no "Lelesu Bi'ilopo." Tunga dede'a Ibrani soona, lifu ndia na'de, Betesda. Nai ndia hapu kama lima. 3 Hataholi kamahe'dis makadotok bekendoo neu ka lai kama sila la dalek. Nggelok pokek, nggelok ei helak, ma nggelok lu'uk. Basa-basas lahani lifu ndia oe na nako'ba. 4 Nana hapu faik fo Manetualain ata nusa so'da na kona leo lifu ndia dalek neu, fo ana koko'bak oe na. Metema lifu ndia oe na nako'ba, fo hataholi kamahe'dis see kona nakahuluk leo lifu ndia dalek neu soona, leomae he'di matak leo beek ndia boeo, ana hai tutik. 5 Ndia te, touk esa namahe'di teuk telu hulufalu dale na, nai ndia boe. 6 Yesus nita hataholi ndia ndokndoo boema Ana bubuluk, hataholi ndia namahe'di doo ka ndia so. Boema Yesus natanen nae, "O nau hai do ta?" 7 Boema hataholi kamahe'dis ndia nataa nae, "Ama, nai lelek fo lifu oe na nako'ba soona, ta hapu hataholi nai ia, fo ana ko'o au leo lifu ndia dalek neu fa. Boema au bei sanga ae u leo lifu dale u te, hataholi fe'ek nakahuluk leo dalek neu so." 8 Boema Yesus naen nae, "Fo'a leona, fo ho'i ma o ne'a ma, fo fali mu'u ma leona." 9 No hatematak ndia boe, hataholi ndia ana hai tutik. Boema ana ho'i na ne'a na, de ana fali ne'un leona. Manda'dik ndia, ana da'di la'e fai Sabat. 10 Hu ndia de, basa manakoasa Yahudi la lafa'da hataholi fo besa ka ana hai ndia lae, "Faik ia fai Sabat. De o boso lu'a o ne'a ma." 11 Tehu hataholi ndia nae, "Na'ka sa, hataholi manatao nahai au ndia, nde nadenu au ho'i a au ne'a nga, fo au fali leona." 12 Boema latanen lae, "See nde nadenu o ho'i ma o ne'a ma fo o fali leon ndia?" 13 Tehu hataholi fo besa ka ana hai ndia, ana ta bubuluk see ndia fa, nana Yesus mopo kana nai hataholi makadotok sila la tala'da so. 14 Basa ndia boema, Yesus natongo no hataholi ndia neme Manetualain Uman dale, boema nafa'dan nae, "Besak ia o hai so. De boso boe tao sala-singok seluk bai, fo ela o boso boe hapu he'di mangalauk, lenaheni ia bai." 15 Boema hataholi ndia la'o leona, de neu nafa'da basa manakoasa Yahudi la nae, Yesus nde tao nahai au a. 16 Hu ka nde Yesus tao nahai hataholi la'e fai Sabat, boema ala mulai tao lakatoto'a-lakasosotak

Yesus. 17 Tehu Yesus nafa'das nae, "Au Ama nga naue-nale'di nakandoo losa besak ia, de Au boeo aue-ale'di boe." 18 Dede'a-kokolak sila la nde tao la basa manakoasa Yahudi la sanga enok lakandoo, fo ala taolisa Yesus. Ala tao enok ndia, nana ta ka'da Yesus la'olena agama nakanenete na la'eneu fai Saba ta fa, te hu ka nde Yesus nafa'da nae, Ndia Aman nde Manetualain, fo dede'ak ndia soso na nae, Yesus nakasasamak aoina na no Manetualain. 19 Boema Yesus nataa hataholi sila la nae leo ia, "Mamahele leona te, Ana ka ta hapu tao-no'i hata esa boen, ninik koasa na mesa kana fa. Ka'da ka Ana tao-no'i hata fo nita Aman tao-no'i nana. Nana hata fo Ama ka tao-noin soona, ndia nde Ana ka tao-no'in boe. 20 Hu ka nde Ama ka sue-lai Ana ka, de natu'du fen basa hata fo Ana tao-no'in. Lena-lenak, neukose Ama ka natu'du fen tatao-nono'i matuaina la, ba'u lenaheni sila la bai, fo nalosa emi dodoo doa kana. 21 Amak ndia nde tao naso'da falik hataholi manamate kala, fo Ana fes maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka. Leondiak boe, Ana ka fe maso'da manaketu basa ta na neu hataholi fo nahiik hapu maso'da ka. 22 Ama ka ta naketu-nala'di hataholi esa boen. Nanahu Ana fe basa Ana na koasa, fo naketu-nala'di so. 23 Ama ka tao leondiak, fo ela basa hataholi la fe ha'da-holomata neu Ana ka, sama leo ala fe ha'da-holomata neu Ama ka. See ta fe ha'da-holomata neu Ana ka fa soona, ana ta fe ha'da-holomata neu Amak fo manamadenu Ana ka. 24 Au dede'ang ia la tete'e ka la'en: See taoafik neu Au hala-kokolang, boema namahele Ndia fo manamadenu Au a soona, ana hapu maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka. Neukose ana ta hapu huhukuk fa, te nanapo'i basak neme mamate sa mai so, boema ana hapu maso'da ka. 25 Mamahele leona, te neukose fai na losa, nakalenak fai na losa so, soaneu hataholi manamate kala, neukose lamanene Manetualain Ana na hala na. Boema see namanenen soona, neukose naso'da. 26 Sama na leo Ama ka nde maso'da ka huu na, boema Ana fe Ana na boeo, Ana da'di maso'da ka huu na. 27 Ana fe basa Ana na hak fo naketu-nala'di, nana Anan ndia nde Ana Hataholi ka. 28 Emi mamananene dede'ak ia soona, boso dodoo doa kana, nana neukose fai na losa soona, basa hataholi manamate basa kala lamanene hala na, 29 soona ala kalua leme late sala dalek mai. Hataholi manatao-no'i malole a, neukose ala fo'a fo laso'da. Tehu hataholi manatao-no'i mangalau ka, neukose ala fo'a, fo ala sipo huhuku nala." 30 "Au ta hapu tao-no'i hata esa boen, tunga Au hihii-nanau mesanga fa. Te Au aketu-ala'di tunga ka'da Manetualain paleta na. Boema Au nakeketu nga matetuk, nana Au ta tunga Au hihii-nanau mesa nga fa, te Au tunga Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun. 31 Leo uni ka, Au sakasii seluk Au aoina nga soona, ta lamahele Au sakasiing ndia fa. 32 Tehu metema hapu hataholi fe'ek nde sakasii la'eneu Au soona, Au bubuluk hataholi ndia, sakasii na la'en. 33 Emi madenu hataholi neu leo Yohanis neu, boema ana fe sakasii ndoos la'eneu Au so. 34 Au kokolak dede'ak ia la, ta hu ka nde Au paluu sakasii neme hataholi daebafa ka mai fa, tehu sue ka nde emi hapu maso'da. 35 Yohanis ndia, sama na leo banu manapila ka, fo pila na nasalaa. Emi mamahoko emi hapu masalaak ndia ka'da hatematak esa mesa kana. 36 Tehu Au sakasii nga ba'u lenaheni Yohanis sakasii na. Au tao-no'i hata nai besak ia soona, Ama ka nde fe Au tatao-nono'ik ndia, fo ela ana da'di ta'du esa nae, Ama ka nde nadenu Au a. 37 Boema Amak fo manamadenu Au a, Ana fe sakasii la'eneu Au boe. Emi beita mamananene mita hala na do mita lupaaon boen. 38 Emi ta mape'da dede'a-kokolan nai emi dalem dale fa, nanahu emi ta mamahele Au fo nananadenu ia fa. 39 Emi maedaenga emi manoli Susula Malalao ka, fo no enok ndia emi hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa tak ndia. Boema Susula Malalaok ndia nde fe sakasii la'eneu Au. 40 Tehu emi ta nau mai leo Au a mai, fo emi hapu maso'da manaketu basa tak ndia fa. 41 Au ta sanga kokoa-kikiok neme hataholi daebafa ka mai fa. 42 Nana Au alelak basa emi so. Au bubuluk emi ta sue-lai Manetualain nai emi dalem dale fa. 43 No Au Amang koasa na de Au mai, tehu emi ta nau sipok Au fa. Tehu metema hataholi fe'ek ana mai no koasa na soona, emi nau sipo kana. 44 Emi hapu mamahele tao leo beek, metema emi nau emi nonoo hataholi ma, koa-kio emi, te

emi ta nau sanga enok fo sanga kokoa-kikiok neme Manetualain fo kisak ndia mai fa? 45 Emi boso maedaenga, neukose Au fe salak neu emi nai Ama ka matan. Te Musa fo emi mamahena ka, neukose ndia nde fe salak neu emi. 46 Leo uni ka, emi mamahela Musa soona, neukose emi mamahela Au boe, nana Musa sula ka nde Au dei. 47 Tehu metema emi ta nau mamahela hata fo Musa sulak ndia fa soona, tao leo bee fo emi hapu mamahela hata fo Au afa'dak ndia?"

6:1 Basa faik ba'ubee boema, Yesus neu leo dano Galilea selik neu, fo loke dano ndia soona lae, dano Tiberias boe. 2 Ana losa naa boema, hataholi makadotok leu tungan, nana lita Ana tao manda'di beu kala ma nakahahaik hataholi kamahe'di sala. 3 Boema Yesus kae leo pupukuk esa lain neu, de nangatuuk no ana manatunga nala leme ndia. 4 Ndia te, hataholi Yahudi la Fai Paskah Matua na, ana deka so. 5 Lelek fo Yesus mete leo boboa kaisun neu, de nita hataholi benongo mai boema, nafa'da Filipus nae, "Ita hapu asa nana'ak nai bee fo daenga ata fe hataholi ia la la'a?" 6 Yesus bubuluk basa hata fo Ana tao nana so, tehu Ana kokolak nae leondia nana, Ana sanga so'ba Filipus nde ndia. 7 Boema Filipus nae, "Ita asa loti, doi isi lilofulak natun dua boeo, tao leo bee o, ta dai hataholi ia la la'a fa, leomae esa na hapu ka'da faa anak boe." 8 Yesus ana manatunga fe'en esa na'de Andreas, fo Simon Petrus tolanoo na nae, 9 "Ni'iana touanak esa nai ia, nini loti lima ma i'ak boak dua. Tehu ndia sosoa-ndandaan ta soaneu hataholi de'u-de'u basa ia la?" 10 Tehu Yesus nafa'dan nae, "Madenu hataholi sila la langatuuk leona." Nai mamanan ndia, na'u mesa-mesan de ladenu hataholi la langatuuk leu na'u lain. hataholi sila la basa-basas lala'ena, fafa'kama touk lifun lima. 11 Basa boema Yesus ho'i na loti sila la, boema noke makasi neu Manetualain. Basa ndia boema, Ana baba'e loti ndia neu hataholi makadotok sila la de la'a. La'a basa loti ndia boema, Ana baba'e fe selu kasa i'ak ndia, de la'a losa lakabete. 12 Basa-basas la'a losa lakabete. Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Hehele makabubua nana'a ela kala leona. Boso masanggango faa anak boen." 13 Boema ala hehele lakabubua loti kalimak fo hataholi makadoto kala la'aela ka, henu lepeneu sanahulu dua. 14 Hataholi makadotok sila la lita Yesus tao manda'di beuk ndia, boema bekola lae, "Tete'e ka, nabi fo ita tamahena Ana mai leo daebafa ka mai a, nde Hataholi ia so!" 15 Yesus bubuluk hataholi sila mamain ndia nde bee soona, ala sanga lakasetin fo Ana da'di sila mane na. Hu ndia de, Ana la'oheok leo nggolok manai lete kala neu. 16 Le'odae boema, Yesus ana manatunga nala leu leo dano dale leu. 17 Ala losa boema, ala sa'e ofak leo dano selik leu, fo ala sanga leo Kapernaum leu. Makahatu ka so, te Yesus beita mai fa. 18 Ndia te, ani na fo'a de dano lii nala lapoponu. 19 Ala la'o de ala losa, fafa'kama kilo lima do ne boema lita Yesus mai. Ana la'ok tunga oe lain. Litan tutika ala bii mangalalau. 20 Tehu Yesus nafa'das nae, "Boso bii te Au nde ia!" 21 Boema no namahokok, ala sipok Yesus leo ofak lain neu. Boema no hatematak ndia boe, ofa ka losa Kapernaum. 22 Fo'a mai boema, hataholi makadotok bei manai dano seli ka, besa ka lame'da lan te, na'ka sa ka'da ofak esa neme ndia. Hu ndia de, ala bubuluk ka'da Yesus ana manatunga nala mesa kasa sa'e ofak ndia te Yesus ta tunga fa. 23 Basa boema, ofak de'ubee leme kota Teberia sa mai de, ala see deka lo mamanan fo Yesus fe hataholi makadoto kala la'a loti a. 24 Lelek fo hataholi makadoto kala lita Yesus no ana manatunga nala ta lai ndia so'on boema, ala sa'e ofak sila la leona de leu sanga Yesus nai Kapernaum. 25 Hataholi sila la leu de latongo lo Yesus neme dano selik boema, latanen lae, "Ama Mesen, Ama losa ia ndek fai hi'da ka?" 26 Boema Yesus nae, "Tete'e ka, emi mai sanga Au nana ta hu ka nde emi malelak basa Au tao manda'di beu kala sosoa-ndandaan fa, te hu ka nde emi mi'a basa de emi makabete so. 27 Boso sanga ka'da nana'a kabook fo hapu basan. Te sanga nana'a kaboo ta ka, ma nana'a manini maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Fo Ana Hataholi ka nde fe emi nana'ak ndia. Nanahu Amak Manetualain so'u basa Ana Hataholik ndia so." 28 Boema latane Yesus lae, "Metema leondiak soona, ami muse tao leo beek fo

besa ka nandaa no Manetualain hihii-nanaun?" 29 Boema Yesus nafa'das nae, "Manetualain nau emi tao ka nde ia: mamahеле Manetualain nadenu Hataholi a, leona." 30 Boema lae, "Metema leondiak soona, Ama ka fe ami ta'du-tana beek, fo ami mita ma mamahеле Ama ka? 31 Ami bei ba'ikai mala la'a loti manna neme mo solokae ka, sama na leo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, 'Ana fes la'a loti maneme nusa so'da ka mai.' " 32 Boema Yesus nafa'das nae, "Mamahеле leona: te Au Amang nde fe emi loti matetu ka neme nusa so'da ka mai, te ta Musa fa. 33 Nanahu Manetualain fe loti nde bee na, nde Ndia manakona neme nusa so'da ka mai, boema ana fe so'dak neu basa hataholi daebafa ka lala'ena." 34 Boema lafa'da Yesus lae, "Ama, fe ami loti ndia tunga faik leona." 35 Tehu Yesus nafa'das nae, "Au nde loti manafe so'dak ndia. Hataholi see mai leo Au mai soona, neukose ana ta namala'a so'on losa dodoo na. Ma see namahеле Au soona, neukose ana ta maa ma'da so'on losa dodoo na. 36 Tehu sama na leo Au afa'da basa emi ae, leomae emi mita Au so, tehu emi ta nau mamahеле Au fa. 37 Ama ka fe basa Au hataholi la, neukose ala mai leo Au mai. Boema see mai leo Au mai soona, Au ta tipa esa boen. 38 Nanahu Au eme nusa so'da ka mai, fo Au ta tao-no'i tunga ka'da Au hihii- nanau mesa nga fa, te Au tao-no'i tunga Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun. 39 Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun nde: Ana nau basa hataholi fo Ana fe basan neu Au a, boso mopo esa boen, tehu ela Au tao aso'da fali kasa nai Fai Mate'e ka. 40 Fo memak dede'ak ndia nde nandaa no Au Amang hihii-nanau na. Au Amang hihii-nanaun nde, metema see nita Ana ka fo namahelen soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, boema Au tao aso'da fali kasa nai Fai Mate'e ka." 41 Boema hataholi Yahudi la mulai lakamu Yesus, hu ka nde nafa'da nae, "Au nde loti fo manakona neme nusa so'da ka mai a." 42 Boema lakokola aok lae, "Ade hataholi ia, ta nde Yesus fo Yusuf ana na nde ndia hetu? Ami malelak ina ama nala! Naa, tao le'e de nafa'da nae, Ndia kona neme nusa so'da ka mai?" 43 Boema Yesus nafa'das nae, "Boso makamu. 44 Te hataholi a, ana ta hapu mai leo Au mai fa, metema Amak fo manamadenu Au a, ta nde no hataholi ndia leo Au a mai, boema see mai soona, neukose Au tao aso'da fali kana nai Fai Mate'e ka. 45 Ala sula kana nai Nabi la Susulan dale nae leo ia: 'Neukose Manetualain nanoli basa hataholi la.' Hu ndia de, see namanene Ama ka, ma nanoli neme Ama ka mai soona, ana mai leo Au mai. 46 Au kokolang ia ta nanuu sosoak nae, hapu hataholi nita hai Ama ka so. Nana ka'da Ndia fo maneme Manetualain mai a, nde nita Ama ka. 47 Fo ela emi bubuluk te: Hataholi see namahеле soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. 48 Au nde loti manafe maso'da ka. 49 Emi bei ba'ikai mala la'a loti manna neme mo solokae ka, tehu mates boe. 50 Tehu loti manakona neme nusa so'da ka mai a, ta leondiak fa. Metema see na'a loti ndia soona, ta mate fan. 51 Au nde loti manakona neme nusa so'da ka mai, fo loti manafe maso'da ka. Hataholi see na'a loti ndia soona, naso'da losa dodoo na. Nana loti fo Au sanga fen neu hataholi daebafa ka ndia, nde bee na Au ao paa nga nde ndia." 52 Hataholi Yahudi la lamanene dede'ak ndia boema, esa nale'a no esa. Lae, "Eno na tao leo beek, de hataholi ia nae, Ana fe ao paa na fo ita ta'an?" 53 Boema Yesus nafa'das nae, "Mamahеле leona: Te metema emi ta mi'a Ana Hataholi ka ao paa na, ma minu ao daa na fa soona, neukose emi so'da ma sosoa-ndandaan ta. 54 Nana see na'a Au ao paa nga, ma ninu Au ao daa nga soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, boema neukose Au tao aso'da fali kana nai Fai Mate'e ka. 55 Nana Au ao paa nga, ma Au ao daa nga nde bee na, nana'a nininu matetuk. 56 Hu ndia de, metema see na'a Au ao paa nga, ma ninu Au ao daa nga soona, ana da'di esa nahele no Au, ma Au da'di esa ahele o hataholi ndia boe. 57 Amak fo maso'dak ndia nadenu Au, ma Au boeo aso'da eme Ama ka mai. Leondiak boe, hataholi fo na'a Au ao paa nga, neukose naso'da neme Au a mai. 58 Loti ia nde loti manakona neme nusa so'da ka mai. Loti ia ta sama no loti fo emi bei-ba'ikai mala la'a ka fa. Nana la'a loti ndia, tehu ala mate boe. Tehu see na'a loti ia soona, neukose naso'da losa dodoo na." 59 Yesus nafa'da dede'ak sila la ndek lelek

fo nanoli neme uma mamaso Kapernau ma dalek. 60 Lamanene Yesus dede'a-kokolan sila la boema, Yesus ana manatunga makadoto nala lae, "Nanolik ia bela na seli. See ka nde nalelak nanolik ndia!" 61 Yesus bubuluk, ana manatunga nala lakamu nanolik ndia. Boema nafa'das nae, "Ade emi dale ma ba'ihana, nanahu Au dede'ang sila la do? 62 Dede'ak ndia dada'di na tao leo bee ko, ela metema emi mita Ana Hataholi ka kae falik ne'un leo mamana makasososa na neu dei? 63 Manetualain Dula Dale na, nde ana fe hataholi daebafa ka naso'da. Nanahu hataholi daebafa ka be'i-balakain sosoa-ndandaan ta. Au afa'da emi dede'a-kokolak sila la nde bee na, Manetualain Dula Dale na dede'a-kokolan, fo dede'a -kokola manafe maso'da ka. 64 Tehu emi hataholim nggelok ta nau mamahela fa." Yesus bubuluk basa, neme makasososan mai a, see ka nde ta nau mamahela fa, boema neukose see ka nde ke'dindiu nana. 65 Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Hu ndia de, Au afa'da emi dei, te ta hapu hataholi mai leo Au mai fa, metema Ama ka ta natu'dun eno ka fa." 66 Mulai neme hatematak ndia mai a, ana manatungan ba'u ka, lalai la'oelan, de ala ta nau tungan so'ok. 67 Boema Yesus natane ana manatunga kasanahulu dua nala nae, "Ade emi boeo nau malai la'oela Au boe do?" 68 Boema Simon Petrus nae, "Lamatuak, ami meu leo see meu bai? Nanahu Manetualain dede'a-kokolan nini maso'da matetuk ma manaketu basa ta ka, 69 hu ndia de ami mamahela so, boema ami mamahela Lamatua ka nde hataholi malalaok fo Manetualain nadenun mai leo daebafa ka mai a." 70 Tehu Yesus nae, "Ade Au ta nde hele emi hataholi kasanahulu duak ia la fa do? Tehu nai emi dalek, hapu hataholi esa, ana da'di nitu!" 71 Yesus nafa'da hataholi a nde Yudas, fo Simon Iskariot ana na. Hu ndia de, leomae Yudas ndia hataholi esa neme Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala mai, tehu ndia nde ke'dindiu Yesu sa.

7:1 Basa ndia boema, Yesus neu leo basa mamananak lala'ena, nai Galilea. Ana ta nau neu leo Yudea neu fa, nana basa manakoasa Yahudi manai Yudea la lape'da dalek lon fo ala sanga taolisan. 2 Lelek ndia, Fai Matua Lalaa Akidoo ka ana deka so. 3 Boema Yesus tolanoo nala lafa'dan lae, "La'oela mamananak ia leona, fo mu leo Yudea mu, fo daenga O ana manatunga mala hapu lita O tatao-nono'im boe. 4 Neukose hataholi ta hapu nafuni na tatao-nono'in, metema ana nau da'di hataholi nananita-nalelak. Metema O tao dede'a leo sila kala soona, muse daebafa ka lala'ena ala bubulu kana!" 5 Nana, tolanoo nala boeo, ta lamahela fan. 6 Boema Yesus nafa'das nae, "Au fai nga beita losa fa, tehu soaneu emi soona, emi hapu loak nai basa fai lala'ena. 7 Tao leo bee o, daebafak ia ta nakamu-nakadau emi fa. Tehu Au soona, memak daebafa ka, nakamu-nakadau Au, nana Au afa'da daebafa ka tatao-nono'i mangalau na tataas esa. 8 Emi mesa ma meu leo fai matua ndia meu. Te Au ta u fa, nanahu Au fai nga beita losa fa." 9 Yesus nafa'da tolanoo nala nae leo ndia boema, Ana leo neme Galilea. 10 Yesus tolanoo nala la'o leo feta ndia leu boema, Yesus mesa kana neu leo feta ndia no denge-dengek, te hataholi esa boeo ta bubuluk boen. 11 Ana losa feta boema, basa manakoasa Yahudi la ala sangan de betane lae, "Te Ana mai de nai bee?" 12 Hataholi makadotok mulai bengekutu la'eneu Yesus. Nggelok lae, "Hataholi ndia, hataholi malole." Tehu nggelok bai soona lae, "Ta! Nana Ana tao na hataholi ba'u ka latofa-latalak so." 13 Tehu ta hapu hataholi napalani kokolak mangale'dok no fan, nanahu ala bii manakoasa Yahudi la. 14 Feta ba'e duak boema, Yesus neu leo Manetualain Uman dale neu de nanoli hataholi la. 15 Basa mana koasa Yahudi la dodoo doa kana, boema bekola lae, "Tao leo bee de, hataholi ia nalelak basa dede'ak sila la, te see ko na, Ana ta sakola nita fa?" 16 Boema Yesus nae, "Fo Au fe nanolik ia la, Au nanoling ta sila fa, te Hataholi manamadenu Au a, nanolin sila la. 17 Hataholi fo ana tunga Manetualain hihii-nanau na, neukose ana bubuluk, ade Au nanoling sila la neme Manetualain mai, do neme Au a mai. 18 Ba'eneu see fo nanoli tunga ka'da malela mesa na, ana sanga hataholi koa-kion. Tehu hataholi fo ana sanga ha'da-holomata fe Hataholi manamadenu nana, soona hataholi ndia dale na

ndoos, ma ta masapepekok fa. 19 Ade Musa beita fe emi Manetualain paleta nala fa do? Tehu ta hapu emi esa boen, tunga paleta sila la fa. Na tao le'e de emi sanga taomisa Au?" 20 Boema hataholi makadotok sila la lae, "O mamulu ia so! See sanga taonisa O?" 21 Yesus nae, "Au tao ka'da tatao-nono'ik esa, nai fai Saba ta, tehu emi dodoo doa kana. 22 Musa fe emi suna ta nakanenete na, leomae tunga ndoo na, sunat ndia ana ta da'di neme Musa mai fa, tehu neme bei ba'ikai la mai, fo ndia te Musa beita. Hu ndia de, emi nau sunat hataholi nai fai Saba ta. 23 Metema emi tao enok ndia, fo daenga emi boso la'olena Musa nakaneneten la'eneu suna ta soona, tao le'e de emi mamasana Au, nana Au akahahaik hataholi nai fai Saba ta? 24 Boso maketu-mala'di hataholi tunga hata fo emi mitan, te maketu-mala'di tunga ka'da matetu na." 25 Basa boema, hataholi Yerusalem de'ubee lae, "Ade ala sanga taolisa hataholi a, nde ia do? 26 Mitakana dei, te Ana kokolak pe'daon nai lea matan, tehu ta hapu hataholi kena-ka'i fan! Ade fafa'kama ita manakoasa nala lamahela, Mane Mana Fe So'da ka nde ia so do? 27 Tehu metema Mane Mana Fe So'dak ndia mai soona, hataholi esa boeo, ta bubuluk Ana mai neme bee mai fa! Te see ko na ita bubuluk hataholi ia, ana da'di neme bee mai so." 28 Makabui na te, Yesus bei nanoli nai Manetualain Uman dale de nalo napane'e nae, "Da'di emi bubuluk see Au ia, boema Au da'di eme mai so hetu? Au mamaing ia, ta tunga Au hihii-nanau mesa nga fa. Tehu Ndia fo ita tamahela nana, nde nanuu hak nadenu Au a. Tehu emi ta malelak Hataholi ndia fa. 29 Au alelak Hataholi ndia, nana Au da'di eme Hataholi ndia mai, de Hataholi ndia nde nadenu Au a." 30 No hatematak ndia boe, ala nau ho'u la Yesus leona, tehu esa boeo ta napalani tai la'e fan, nana fai na beita losa fa. 31 Hataholi sila la ba'u ka lamahelen, de nalosa bekola lae, "Metema Mane Mana Fe So'dak ndia ana mai soona, ade Ana hapu tao manda'di beuk de'u lenaheni Hataholi ia do?" 32 Hataholi Farisi la boeo, lamanene hataholi makadotok sila la, ala bengekutu la'eneu Yesus. Hu ndia de, lakabubua lo malanga ima mala de ladenu manamanea Manetualain Uman de'ubee, leu ho'u Yesus. 33 Boema Yesus nafa'da hataholi makadotok manai Manetualain Uman dale la nae, "Au bei akabubua o emi, ka'da ba'ihanak mesa kana. Te basa ndia soona, neukose Au fali leo Ndia fo manamadenu Au a. 34 Neukose emi sanga Au, tehu emi ta hapu matongo mo Au so'on. Nanahu emi ta hapu meu leo mamasanak ndia meu fa." 35 Boema basa manakoasa Yahudi la esa kokolak no esa nae, "Te Hataholi ia, ana sanga neu leo bee neu, de nalosak nae, ita ta hapu tatotongo ton so'on? Ade, Ana sanga neu leo hataholi Yahudi manaleo nai nusadea, fo nai hataholi Yunani la dalek, fo sue ka nde nanoli hataholi Yunani sila la do? 36 Ana dudu'a tao leo beek de nalosa nae, neukose ita sangam, tehu ita ta hapu tatotongo to fan, ma nae, neu leo mamana ka neu a, ita ta hapu teu leo mamasanak ndia teu fa?" 37 Losa feta ndia fai mate'e na fo faik ndia, fai masosoak, boema Yesus neu napadeik neu Manetualain Uman dale de nalo napane'e nae, "Hei hataholi mana maa ma'da kala lemin, ela leo bee na emi mai leo Au mai, fo minu leona. 38 Ba'eneu see namahela Au soona, nanasulak nai Susula Malalaok dale nae: 'Oe manafe maso'da ka, ana faa neme dalen dale mai.' " 39 Yesus kokolak la'eneu see namahelen soona, neukose ana sipo Manetualain Dula Dale na. Nanahu lelek ndia, Manetualain beita fe Dula Dale na mai fa. Hu ka nde Yesus beita nananamatumua-namadedemak ninik mamate na fa. 40 Hataholi makadoto kala lamanene Yesus kokolan ndia boema, hataholi nggelok lai hataholi sila dalek bekola lae, "Tao leo bee o, Hataholi ia nabi ndia!" 41 Ma nggelok lae, "Mane Mana Fe So'da ka nde ia!" Tehu hapu nggelok bai soona lae, "Ah, hapu nai bee, Mane Mana Fe So'da ka, Ana mai neme Galilea mai? 42 Nana, nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, Mane Mana Fe So'da ka nde bee na, Dauk tititi-nonosin, boema neukose Ana mai neme Dauk nggolo-ta'dun, fo Betlehem dei." 43 Neu mate'e na boema, hataholi la mulai lale'a la'eneu Yesus. 44 Nalosa nggelok sanga ho'un, tehu hataholi esa boeo ta napalani taila'e fan. 45 Lelek fo ladenu hataholi manamanea Manetualain Uman fo leu ho'u Yesu sa, ala fali ma'is boema, malanga ima mala lo hataholi Farisi la latanes lae,

"Te tao le'e de, emi ta mo fan?" 46 Boema hataholi sila la lae, "Waa, beita la'iesa boen, fo hapu hataholi ana kokolak sama na leo Hataholi ndia kokola na fa!" 47 Boema hataholi Farisi la lae, "Ade Ana tao na emi boeo mapangamak so hetu?" 48 "Ade ita manakoasa nala do hataholi Farisi la boeo, lamahela boen do? 49 Tehu hataholi makadotok sila la, ta lalelak Musa hoholo-lalanen fa, de tao leo bee o, ala soo-supu basas so." 50 Nai hataholi Farisi sila la dalek, hapu hataholi esa na'de Nikodemus, neu hai leo Yesus neu so. Boema Nikodemus ia nafa'da hataholi Farisi nggelok nae, 51 "Tunga hoholo-lalane ka soona, ta bole huku hataholi esa boen, metema beita palisak dede'a na fo tamanene ana tui ndia tatao-nono'in leo beek fa." 52 Boema latanen lae, "Ade o boeo, meme Galilea mai boe do? Palisak Susula Malalao ka dei! Te neukose o bubulu kana nafa'da nae, nabi ta da'di neme Galilea mai fa!" 53 Basa ndia boema, basa hataholi la ala fali le'us leo uma nala leu.

8:1 Tehu Yesus neu leo Pupuku Zaitu na lain neu. 2 Balahaa fafaik boema, neu seluk leo Manetualain Uman neu, boema hataholi ba'u ka mai. Tutika Yesus nangatuuk de nanolis. 3 Ndia te, mese agama la lo hataholi Farisi la, ala ho'u la inak esa, ana hohonge, de lon leo Yesus neu. Boema ladenu inak ndia napadeik neu tala'daheon, 4 boema lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, ami ho'u ma inak ia ana hohonge. 5 Nai Musa hoholo-lalanen dale, hapu nakanenete ka nae, ina matak leo ia ka, muse pia nini kana batu losa maten. Besak ia, Ama hahapu ma leo beek?" 6 Latane lae leondia fo ala sanga lakahihi'ik Yesus, fo ala sanga Yesus sala na. Tehu Yesus ka'da nakatele de Ana duduik dae a. 7 Tehu lakaseti lahelen boema, Ana so'uk langa na de nafa'das nae, "Emi see ka nde name'da nana, ndia salan ta soona, ndia nde pia nakahuluk inak ndia ninik batu." 8 Basa ndia boema, Yesus nakatele de Ana duduik seluk dae a ninik lima ku'u na. 9 Tehu lamanene Yesus kokolak nae leondia tutika, ala la'o esa-esa de nalosa mamanan ndia louk. Lasi kala la'o lakahuluk, de besa ka hataholi makadoto kala tunga dea. Mate'e na, ela ka'da Yesus no inak ndia mesa kasa lai mamanan ndia. Tehu inak ndia bei napadeik nahele nai mamana na. 10 Boema Yesus so'uk langa na de nafa'da ina ka nae, "Te hataholi makadoto kala leu lai bee so? Ade ala ta huku o fa do?" 11 Boema ina ka nae, "Ta, Ama," Boema Yesus nafa'dan nae, "Naa, malole so, Au boeo ta huku o boen. Besak ia, fali mu'u ma leona, fo boso boe tao sala-singok seluk bai." 12 Yesus kokolak seluk no hataholi makadotok sila la nae, "Au nde mangale'do daebafa ka. Metema see tunga Au soona, neukose ana ta la'ok nai makahatu ka dalek fa, tehu ana hapu mangale'do manafe maso'da ka." 13 Tehu hataholi Farisi la lafa'da Yesus lae, "Besak ia, O sakasii seluk o ao ina ma, de o sakasiim ndia ta pake fan." 14 Boema Yesus nafa'das nae, "Leomae Au sakasii seluk Au aoina nga o, Au sakasiing ndia la'en, nana Au bubuluk, Au mai eme bee mai, ma Au u leo bee u. Tehu emi ta bubuluk au mai eme bee mai, ma au u leo bee u fa. 15 Emi maketu-mala'di hataholi, ninik hataholi daebafa ka naketu-nala'din. Tehu Au ta aketu-ala'di hataholi esa boen. 16 Tehu metema Au aketu-ala'di hataholi soona, Au nakeketung ndia matetuk, hu ka nde Au ta mesa nga fa. Amak fo manamadenu Au a, no nahele Au. 17 Nai Musa hoholo-lalanen dale nanasulak nae leo ia: Metema hataholi dua sakasii soona, sakasii matetu ka nde ndia dei. 18 Hapu hataholi dua sakasii Au, fo nde, Au ma Amak fo manamadenu Au a." 19 Boema hataholi Farisi la latane Yesus lae, "Te O Amam ndia nai bee?" Tuti ka Yesus nataa nae, "Emi ta malelak Au o Au Amang fa. Leo uni ka emi malelak Au soona, tao leo bee o emi malelak Au Amang boe." 20 Yesus kokolak basa dede'ak sila la, ndek lelek fo nanoli neme Manetualain Uman dale. Ndia te, napadeik deka no peti doi ka. Tehu hataholi esa boen ta napalani ho'u fan, nana fai na beita losa fa. 21 Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Metema Au la'o soona, neukose emi sanga Au, tehu neukose emi mate nai emi sala-singo ma dalek. Nanahu Au u leo mamana ka, emi ta hapu losa fan." 22 Boema manakoasa Yahudi la beekola lae, "Fafa'kama Ana sanga do'doaon ia, nanahu nafa'da nae, 'Neu leo mamana ka, emi ta hapu losa fan.'" 23 Boema

Yesus nafa'das nae, "Emi da'di meme dae mai, tehu Au da'di eme lain mai. Emi da'di meme daebafa ka mai, tehu Au ta da'di eme daebafa ka mai fa. 24 Hu ndia de, Au afa'da emi te, neukose emi mate nai emi sala-singo mala dalek. Boema memak neukose emi mate nai emi sala-singo mala dalek, metema emi ta mamahela, 'Au Nde Ndia, fo lafa'da lae, AU NDE NDIA.' " 25 Boema latane Yesus lae, "Tunga ndoo na, O ia se?" Tehu Yesus nafa'das nae, "Sosoak hata Au kokolak o emi! 26 Au bei sanga kokolak o emi dede'a ba'u, boema Au afa'da Au nakeketung soaneu emi a. Nana Ndia fo manamadenu Au a, hapu tamahelen. Hu ndia de, Au amanene beek neme Ndia mai soona, Au afa'dan neu daebafa ka." 27 Tehu ala beita bubuluk Yesus kokolak nos la'eneu Ama ka nde ndia fa. 28 Hu ndia de, Yesus nafa'das nae, "Neme na fo metema emi so'u mamadema Ana Hataholi ka soona, besa ka emi bubuluk mae, 'Au Nde Ndia, fo lafa'da lae, AU NDE NDIA', boema besa ka emi bubuluk, te Au ta hapu tao hata esa boen, tunga Au hihii-anau mesa nga fa. Au afa'da ka'da hata fo Ama ka nanolin neu Au a. 29 Boema Ndia fo manamadenu Au a, no nahele Au. Ana ta po'ilotak Au mesa nga fa, nanahu Au tatao-nono'ing nandaa no dale na tataas esa." 30 Yesus kokolak basa dede'ak sila la boema, hataholi ba'u ka lamahelen. 31 Basa boema Yesus nafa'da hataholi Yahudi kamahehele kala nae, "Metema nai emi maso'da ma dalek, emi tunga Au nanoli nga soona, Au ana manatungang emi te'e-te'e, 32 boema neukose emi malelak Manetualain fo ndoo sa, soona neukose Ana soi-tefa na emi." 33 Tehu lafa'da Yesus lae, "Ami ia, Abraham tititi-nonosin. Beita la'iesa fo ami da'di ata neu hataholi esa boen! Te O dudu'a tao leo beek, de O mafa'da mae, 'Neukose emi nanase'i po'ik'?" 34 Boema Yesus nafa'das nae, "Au dede'ang ia, tete'e ka la'en, nana hataholi manatao sala-singo ka nde bee na, ana da'di sala-singo ka atan. 35 Boema ata esa, ta nanuu mamana matea-mahelek nai uma lo a dalek fa, tehu ana bongi ka nde nanuu mamana matea-mahelek nai uma lo a dalek, losa dodoo na. 36 Hu ndia de, metema ana ka soi po'i emi soona, ana soi po'i emi te'e-te'e. 37 Memak Au bubuluk emi ia nde bee na, Abraham tititi-nonosin. Tehu emi nau taomisa Au, nanahu emi ta nau sipok Au nanoli nga fa. 38 Au ita beek neme Au Ama nga mai soona, ndia nde Au afa'da nana. Tehu emi tao-no'i hata fo emi amam nanolin neu emi a." 39 Boema lataa Yesus lae, "Ami amam nde Abraham." Tehu Yesus nafa'das nae, "Leo uni ka, tete'e ka emi amam nde Abraham soona, tao leo bee o, emi tao-no'i hata fo Abraham tao-no'i ka. 40 Au tui-benga fe emi eno ndoos fo Au amanenen neme Manetualain mai, tehu emi nau taomisa Au. Soona Abraham tatao-nono'in ta leondiak fa! 41 Emi tao-no'i hata fo emi amam tao-no'i ka." Tehu lataa Yesus lae, "Ana kanaek ta ami fa. Ami Amam ka'da esa, fo nde Manetualain mesa kana." 42 Boema Yesus nafa'das nae, "Leo uni ka emi amam nde Manetualain ndia soona, neukose emi sue-lai Au, nanahu Au mai eme Manetualain mai. Au mamaing ia, Au ta uni Au hihii-nanau mesa nga fa, te au uni Ndia fo manamadenu Au a, hihii-nanaun. 43 Hu bek de, emi ta malelak Au nanoli-nafa'dang fa? Hu ka nde emi ta makataka mamananene Au nanoli-nafa'dang fa. 44 Emi amam nde nitu a, de tao leo bee o, emi nau tunga emi amam hihii-nanaun. Neme makasososan mai a, nitu ndia kanisak. Ana ta hii eno ndoo sa fa, nanahu eno ndoo sa ta hapu nai dalen dale fa. Metema nasapepeko soona, nandaa no ndia, ninik ndia ha'da-tataon leondiak so. Ndia masapepekok, ma basa masa pepekok lala'ena da'di leme ndia mai. 45 Tehu Au afa'da ndoos de emi ta nau mamahela Au fa. 46 Nai emi dalek, see ka nde napalani nafa'da nae, Au masala-masingok? Metema Au afa'da ndoos, na tao le'e de emi ta mamahela Au fa? 47 Hataholi fo ana da'di neme Manetualain mai soona, neukose namanene Manetualain dede'a-kokolan. Tehu emi ta da'di meme Manetualain mai fa, hu ndia de, emi ta nau mamananene fan." 48 Boema hataholi Yahudi la lataa Yesus lae, "Ade tete'e ka ami ta mafa'da mae, O hataholi Samaria nitu sa'ek fa do?" 49 Tehu Yesus nae, "Hataholi nitu sa'ek ta Au fa. Au fe ha'da-holomata neu Au Amang, tehu emi makamumuluk-makamamaek Au. 50 Au ta sanga ha'da-holomata neu Au fa. Hapu ka'da esa mesa kana nde sanga ha'da-holomata

soaneu Au, nde Ndia fo manamaketu-mala'di ka. 51 Au dede'ang ia, tete'e ka la'en. Hataholi manatunga Au dede'a-kokola nga, neukose ana ta mate losa dodoo na fa." 52 Boema hataholi Yahudi la lafa'da Yesus lae, "Besak ia ami bubuluk tete'e ka, O ia hataholi nitu sa'ek! Abraham no nabi la mate basas so. Tehu O mafa'da mae, 'Hataholi manatunga O dede'a-kokola ma, neukose ana ta mate losa dodoo na fa.' 53 Metema Abraham no basa nabi la mate la'i esa kasa soona, see O ia? Hapu nai bee O ba'u lenaheni ami amam Abraham!" 54 Boema Yesus nae, "Leo uni ka Au sanga ha'da-holomata soaneu Au mesa nga soona, ha'da-holomata ndia sosoa-ndandaan ta. Nana hataholi manafe Au ha'da-holomata ndia, nde Au Amang, fo emi mafa'da mae, emi Manetualaim, 55 te see ko na emi ta malela kana fa. Tehu Au alela kana. Leo uni ka Au afa'da ae, Au ta alela kana fa soona, Au hataholi masapepek, sama na leo emi boe. Tehu Au alela kana, boema Au tunga dede'a-kokolan. 56 Emi amam Abraham, nita Au fai nga de namahoko nanseli!" 57 Boema hataholi Yahudi la lafa'da Yesus lae, "O teu ma beita dai limahulu boen te, O mafa'da mae, O mita Abraham so?" 58 Tehu Yesus nafa'das nae, "Te'e-te'e Au afa'da emi te: beita bongi Abraham boe te, hapu Au so." 59 Boema hataholi Yahudi la hele batu fo ala sanga tapa Yesus. Tehu ta lita Yesus so'on, nana Yesus la'oela Manetualain Uma na so.

9:1 Yesus la'o-la'o boema, nita hataholi esa poken neme inan bongi mai a. 2 Boema Yesus ana manatunga nala latanen lae, "Ama Mesen, tao le'e de hataholi ia, bongin te pokek so? Ade hu ka nde ndia sala-singon, do ina-aman nde tao sala-singo ka?" 3 Tehu Yesus nataa nae, "Hataholi ia poken nana ta hu ka nde ndia sala-singon do ina-aman sala-singon fa, tehu fo ela hataholi a hapu nita Manetualain koasa na tao-no'i nai hataholi ia dalek. 4 Nai fai lele'do na soona, ita tao-no'i Ndia fo manamadenu Au a, tatao-nono'in. Nanahu nai fai le'odae na, hataholi a ta tao-no'i so'on. 5 Lelek fo Au bei nai daebafa ka, Au nde mangale'do daebafa ka." 6 Yesus nafa'da basa nae leondia boema, Ana mudi ape na neu dae a de Ana sese'do kana no dae. Basa boema Ana losen neu hataholi ndia mata na, 7 ma nafa'dan nae, "Mu leona, fo safe o mata panam nai Lifu Siloa ma." Siloam ndia, sosoa na nae, 'Nananadenuk'. Boema hataholi ndia neu safe mata panan leona. Ana safe basan de ana fali ma'in te, nita so. 8 Uma titia-tatai nala lo hataholi fo makahulu na litan ana da'di hataholi mananoke-nokek nai ka'da eno kala su'u na litan boema bekola lae, "Ade hataholi ia ta nde hataholi fo mandoo fai a, nangatuuk nai eno kala su'u na, fo ka'da noke su'di bee ka, nde ia hetu do?" 9 Boema nggelok lae, "Nde ndia so." Tehu nggelok bai soona lae, "Ta, mata na ka'da nahope no hataholi ndia." Tehu hataholi fo besa ka ana hapu nita ndia, nafa'da aon nae, "Au nde ndia so." 10 Tutika latanen lae, "Te da'di tao leo beek de o hapu mita?" 11 Boema nae, "Hataholi fo mana'de Yesus ndia, Ana sese'dok na tane faa anak de Ana losen neu au mata nga. Basa ndia boema, nafa'da au nae, 'Muu leona, fo safe o mata panam nai Lifu Siloa ma.' Boema au la'o leona. Au u de au safe basa au mata panang tutika au ita." 12 Boema latane selu kana lae, "Te hataholi ndia nai bee?" Tehu nata nae, "Si'ika, au ta bubuluk fa." 13 Faik fo Yesus sese'dok dae no ape na, fo nakahahaik hataholi pokek ndia la'e fai Sabat. Hu ndia de lo hataholi fo besa ka nita ndia leo hataholi Farisi la neu. 15 Ala losa boema, latanen tao leo beek de ana hapu nita. Boema nae, "Ana tao tane neu au mata nga, de basa boema, au u alou oe, tutika au ita leona." 16 Boema hataholi Farisi sila la nggelok lae, "Hataholi manataok ia, ana ta mai neme Manetualain mai fa, nana hataholi ndia, ana ta tao papakek neu fai Saba ta fa." Tehu hataholi Farisi nggelok soona lae, "Hapu nai bee, hataholi masala-masingo ka hapu tao manda'di beuk leo ia ka?" Boema ala mulai lale'a leona. 17 Boema hataholi Farisi la latane seluk hataholi ndia lae, "Te o hahapu ma leo beek, la'eneu Hataholi manatao na o mita seluk ndia?" Boema hataholi fo besa ka nita ndia nae, "Hataholi ndia Nabi ndia." 18 Tehu basa lasi-lasi Yahudi sila la ta nau lamahela, makahulu na tete'e ka hataholi ndia pokek,

tehu besak ia nita so. Hu ndia de, lalo hataholi ndia ina aman, 19 de latanes lae, "Ade tete'e ka emi anam ia, bongin te pokek so do? Na tao leo beek, de besak ia nita so?" 20 Boema hataholi ndia ina aman lae, "Memak ami anam ia, boema tete'e ka bongin te pokek so. 21 Tehu da'di tao leo beek de besak ia ana hapu nita soona, ami ta bubuluk dede'ak ndia fa. Boema see ka nde tao nan ana hapu nita boeo, ami ta bubuluk fa. Ka'da matane matam te touinak so, de de'i fo nataa aon." 22 Hataholi ndia ina aman lafa'da lae leondia, nanahu ala bii lasi-lasi Yahudi la. Hu ka nde basa malanga Yahudi la lalahalak basa lae, metema see manaku Yesus da'dileo Mane Mana Fe So'da ka soona, ta bole neu leo uma mamasok dale neu so'on. 23 Hu ndia de, hataholi ndia ina aman lafa'da lae, "Te touinak so de, de'i fo matane matam." 24 Boema lalo seluk hataholi fo besa ka nita ndia de lafa'dan lae, "Supa- soo leona mae, o mafa'da tunga ndoo na. Te ami bubuluk hataholi mana makahahaik o ndia, hataholi masala-masingok ndia." 25 Tehu nataa nae, "Ade hataholi ndia masala-masingok do ta o, au ta bubuluk fa. Au bubuluk ka'da dede'ak esa mesa kana, fo nde makahulu na au pokek, tehu besak ia au ita so." 26 Boema lafa'da selu kana lae, "Te Ana tao beek neu o? Ana tao o leo beek de o mita?" 27 Hataholi ndia nataa nae, "Au afa'da basa emi so, tehu emi ta nau mamanene fa. Tao le'e de emi nau mamanene seluk bai? Fafa'kama emi boeo nau da'di hataholi ndia, ana manatungan boe do?" 28 Boema laseon lae, "O nde da'di hataholi ndia ana manatunga na te ami ta! Ami ia Musa ana manatungan dei. 29 Nana ami bubuluk, Manetualain kokolak basa no Musa so. Tehu hataholi ndia soona, ami ta bubuluk Ana mai neme bee a mai fa." 30 Boema hataholi ndia nataa nae, "Dodoo doak la'iesa kana, emi mafa'da mae, emi ta bubuluk hataholi ndia, Ana mai neme bee a mai fa, te nateka Ana tao na au hapu ita so. 31 Ita bubuluk basa, Manetualain ta nau namanene hataholi masala-masingo ka huhule-haladoin fa, te namanene ka'da hataholi manafe ha'da-holomata ma manatao tunga hihii-nanau na, huhule-haladoin dei. 32 Neme daebafa ka ana mulai da'di a, ita beita tamanene la'iesa fo, hapu hataholi nakahahaik hataholi fo bongin te pokek so. 33 Metema hataholi ndia, Ana ta mai neme Manetualain mai fa soona, neukose Ana ta hapu tao hata-hata esa boen." 34 Boema lae, "O mae le'e? Ala bongi o no sala-singok, tehu o sanga manoli ami bai?" Mulai neme faik ndia mai, ala ta nau hataholi ndia neu leo uma mamasok dale neu so'on. 35 Yesus namanene lae, ala ta nau sipo hataholi ndia, neu leo uma mamasok dale neu so'on boema, Ana sanga hataholi ndia de nafa'dan nae, "Ade o mamahale Ana Hataholi ka do ta?" 36 Boema hataholi ndia nae, "See Ndia, Lamatuak? O Sue na mafa'da au, fo ela au amahale hataholi ndia boe." 37 Tutika Yesus naen nae, "O mitan so, hataholi ndia nde besak ia, Ana kokolak no o." 38 Boema hataholi ndia senek neu Yesus mata na de nafa'dan nae, "Au amahale Lamatuak." 39 Boema Yesus nafa'dan nae, "Au mai leo daebafa ka mai, fo Au aketu-ala'di, fo ela hataholi poke kala hapu lita, ma hataholi mananita kala pokes." 40 Tehu hataholi Farisi de'ubee lai ndia de, lamanene Yesus natane hataholi ndia nae leondia boema, latane Yesus lae, "Ade O maedaenga ami ia boeo pokek do?" 41 Boema Yesus nae, "Leo uni ka emi pokek soona, emi ta tao sala-singok fa. Tehu hu ka nde emi mafa'da mae, 'Ami mita,' soona dede'ak ndia sosoa na nae, emi hataholi bei masala-masingo kala."

10:1 "Au dede'ang ia tete'e ka la'en. Metema hataholi esa, ana kae tunga bi'i lalae a, te ana tunga lelesu a fa soona, hataholi nakodaa ma manabonga uma ndia, nanahu ana ta tunga lelesu a fa. 2 Tehu hataholi fo ana leo dalek tunga lelesu a soona, manafuu nde ndia dei. 3 Boema neukose manamanea lelesu a, ana soi fen lelesu fo metema nalo bi'i la esa-esak na'de na soona, lalalak hala na. Basa soona, ana foo bi'i la leo deak leu. 4 Metema bi'i la laladeak soona, manafuu a nakahuluk, fo bi'i la tunga tunga dea na, nana bi'i la lalalak hala na. 5 Bi'i la ta nau tunga hataholi fe'ek fa, de lalai la'oela hataholi ndia, nana ta lalalak hala na fa." 6 Yesus tui nakandandaak ndia, tehu ala ta lalalak Yesus dudu'a na leo beek fa. 7 Boema Yesus kokolak seluk nae, "Tete'e ka, Au hala-

kokolang ia la'en: Au nde manafoo bi'ilopo la. 8 Basa hataholi manamai lakahuluk leme Au mai a, nde bee na nakodaa ma mana bonga uma basa sila la, hu ndia de, bi'ilopo la ta nau lamanene hala nala fa. 9 Au nde lelesu a. See masok tunga Au soona, neukose naso'da, boema neu leo dalek neu ma ana leo deak neu fo ana hapu na'a-ninu. 10 Nakodaa ka'da ana mai namanako, nanisa, ma ana tao nakalulutuk basa hata lala'ena. Tehu Au mai, fo ela hataholi daebafa ka hapu so'dak, maso'da manaketu basa ta ka. 11 Au nde manafoo malole. Manafoo malole a ana fe basa so'da na neu bi'ilopo nala. 12 Tehu hataholi mana'a ngga'di a, manafoo ta ndia fa. Boema bi'i la lamatua na ta nde ndia boen. Hu ndia de, metema nita busa fui ka mai soona, neukose nalai la'oela bi'i la. Soonu busa fui ndia, ana kaa nala bi'i la, ma ana tao na bi'i la tapasasala. 13 Tutika hataholi mana'a ngga'di ndia nalai, nana hu ka nde naue-nale'di fo sue ka nde ana hapu ngga'di. Hu ndia de, ana ta nafaduli bi'i sila la fa. 14 Au nde manafoo malole. Sama na leo Ama ka nalelak Au, ma Au alelak Ama ka leondiak boe. Au alelak Au bi'ilopo ngala, ma bi'i sila boeo lalelak Au. Au fe la'iesak Au maso'da nga neu bi'i sila la. 16 Boema Au bei anuu bi'ilopo fe'ek boe, tehu bi'i sila ta lakabubua lo bi'ilopo bubuak ia fa. Au muse u foo falik bi'i sila la boe, fo daenga lalelak Au hala nga. Neukose basa bi'i sila la, ala da'di ka'da bubuak esa, boema manafoo ka'da esa boe. 17 Ama ka sue-lai Au, nana Au feheni Au maso'da nga, fo daenga Au hapu fali kana. 18 Ta hapu hataholi esa boen, hapu ho'i fali kana neme Au mai fa. Nana Au fen tunga Au hihii-nanau mesa nga. Au anuu koasa soaneu Au feheni Au maso'da nga, ma anuu koasa soaneu ho'i fali kana. Belaba'uk ndia, Au sipon neme Ama ka mai." 19 Hu ka nde Yesus kokolan ndia de hataholi Yahudi la lale'a leona. 20 Sila ba'u ka lafa'da lae, "Nitu nai dalen dale! De namulu ndia! Sosoak hata, emi mamananene Hataholi ndia?" 21 Tehu nggelok bai soona lae, "Hataholi nitu sa'e ka ta kokolak leondiak fa! Ade nitu hapu tao na hataholi poke ka hapu nita do?" 22 Faik ndia, hataholi la bei tunga Feta Fai Matua Nakatema Manetualain Uma na, nai Yerusalem. Lelek ndia, la'e fai makasufuk. 23 Ndia te, Yesus bei la'o-la'o nai Salomo Kama na, nai Manetualain Uman dale, 24 nai lelek fo hataholi Yahudi la mai de lakabubua lai Yesus boboa kaisun. Boema lafa'dan lae, "O po'ilotak ami dale ma, naba'e losa faihi'da? Mafa'da no mangale'dok leona, metema tete'e ka Mane Mana Fe So'da ka nde O." 25 Boema Yesus nataa nae, "Au afa'da basa emi so, tehu emi ta mamahale fa. Tatao-nono'ik fo Au tao-no'in ninik Au Ama nga na'de na, ana da'di buti esa neu Au. 26 Emi ta mamahale fa, nana Au bi'ilopong ta emi fa. 27 Au bi'ilopo ngala lamanene Au hala nga. Boema Au alelak asa, hu ndia de ala tunga Au. 28 Au fes maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, fo ala ta mopo-mate losa dodoo na. Ta hapu hataholi esa boen, hapu loso ninis leme Au limang dale mai fa. 29 Au Ama nga, Ana fe basa-basas mai Au, lenaheni basa hata lala'ena. Ta hapu hataholi esa boen, ana loso ninis leme Ama ka liman dale mai fa. 30 Au ma Ama ka nde bee na, esa." 31 Boema hataholi Yahudi la hele seluk batu fo ala tapa Yesus. 32 Tehu Yesus nafa'das nae, "Ama ka paleta Au fo tao tatao-nono'i malole ba'u ka, de emi mita basan so. De neme basa tatao-nono'ik sila la, bee ka nde tao na emi nau tapa Au?" 33 Boema hataholi Yahudi la lataa lae, "Ta hu ka nde O tatao-nono'i malolem sila la fa, de ami nau tapa O ninik batu, te hu ka nde O makamumulu-makamamaek Manetualain. O hataholi daebafak esa boe na, O nau tao aoina ma da'di neu Manetualain." 34 Boema Yesus nae, "Ade nai emi Susula Hoholo lalanem dale, ta nanasulak nae, Manetualain nafa'da nae, 'Emi ia lamatua daebafak hetu'? 35 Ita bubuluk basa, hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek, ana da'di losa dodoo na. Hu ndia de, metema Manetualain foi basa hataholi ta manasipok dede'a-kokola na, na'de 'lamatua daebafak.' 36 naa, tao le'e de emi mafa'da mae, Au akamumulu-akamamaek Manetualain, hu ka nde Au afa'da ae, Manetualain Anan Au? Te see ko na, Manetualain nde hele Au de nadenu Au mai leo daebafa ka mai. 37 Metema Au ta tao tatao-nono'ik fo Ama ka paleta ka fa soona, boso mamahale Au. 38 Te hu ka nde Au tao-no'in de, mamahale hata fo Au tao-no'ik ndia leona, leomae emi ta nau mamahale

Au fa. No enok ndia, emi bubuluk ma malelak mae, Ama ka da'di esa nahele no Au, ma Au da'di esa ahele o Ama ka." 39 Boema ala sanga seluk enok fo ala ho'u Yesus, tehu Yesus la'o so. 40 Yesus fali leo Lee Yarde na selik neu, nai mamananak fo makahulu na Yohanis salani nana, de Ana leo neme ndia. 41 Hataholi makadotok ala mai, boema ala kokolak lae, "Yohanis ta tao-no'i manda'di beuk fa, tehu basa hata fo nafa'dan la'eneu hataholi ia, memak tete'e ka la'en." 42 Boema hataholi makadotok sila la, lamahele Yesus.

11:1 Hataholi esa na'de Lasarus, ana leo nai Betania, sama-sama no tolanoo inan Maria ma Marta. 2 Maria nde inak fo manapo'a mina kaboominik neu Yesus ei na, de ana losen ninik langadoo na. Faik esa boema, Lasarus tu'u he'dis. 3 Tolanoo inan duwas fe halak leo Yesus neu lae, "Lamatuak, ami tolanoom fo Lamatua ka sue-laik ndia, namahe'di." 4 Yesus namanene halak ndia boema nae, "He'dis ndia, neukose ta nini mamates fa. He'dis ndia ana da'di, fo ela Manetualain nananamamatutua-namadedemak, ma fo ela no enok ndia, Manetualain Ana na boeo, nananamamatutua-namadedemak." 5 Yesus sue-lai Marta, Maria ma Lasarus. 6 Tehu lelek fo Yesus hapu halak nae, Lasarus namahe'di boema, Ana sue tao leondiak fo nahele neme mamana na, faik dua seluk bai. 7 Basa ndia, besa ka nafa'da ana manatunga nala nae, "Mai, fo teu leo Yudea teu." 8 Boema lae, "Ama Mesen, fai lai-laianak ia, hataholi Yahudi la sanga tapa Ama ninik batu, tehu besak ia, Ama nau fali seluk leo naa neu bai?" 9 Tehu Yesus nafa'das nae, "Ade fai lele'do ka dodoo na, ta li'u sanahulu dua fa do? Hataholi manala'ok nai fai lele'do na ta nakatunu fa, ninik nita mangale'do daebafak ia. 10 Tehu hataholi manala'ok nai fai le'odae na nakatunu, ninik ta hapu mangale'dok nai ndia fa." 11 Basa boema nafa'da selu kasa nae, "Ita tia-lain Lasarus ana sungu so, tehu neukose Au u tao aso'da fali kana." 12 Boema Yesus ana manatunga nala lafa'dan lae, "Lamatuak, metema Lasarus ana sungu soona mahani te, tao leo bee o ana lea-hai." 13 Yesus dudu'a na soona nae, Lasarus maten so. Tehu laedaenga Yesus dudu'a na nde bee na soona nae, Lasarus sungu hii hii ndia. 14 Hu ndia de, Yesus nafa'das no mangale'dok nae, "Lasarus maten so. 15 Tehu Au amahoko, nanahu Au ta nai naa fa, ninik malole lenak soaneu emi, fo ela emi hapu mamahale. Besak ia, mai leona fo ata teu leo Lasarus teu." 16 Tomas fo loken lae, "Takalapak" nafa'da nonoo manatunga nala nae, "Mai fo ata tungan, fo ela ata mate ton!" 17 Lelek Yesus losa mamananak ndia te, latoiheni Lasarus faik ha ndia so. 18 Betania deka no Yerusalem, fafa'kama kilo telu dodoo na. 19 Hataholi Yahudi ba'u ka leu donge Marta no Maria, fo ala kokoe-nanasis, nana tolanoo na mamaten ndia. 20 Marta namanene Yesus mai boema neu leo deak neu de ana soluk Yesus, tehu Maria soona, nahele neme uma dale. 21 Boema Marta nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, leo uni ka lelek ndia, Lamatua ka nai ia soona, tao leo bee o au tolanoo nga ta mate fan. 22 Leomae leondiak boeo, au bubuluk basan besak ia boe, neukose Manetualain ka'da fe beek fo Lamatua ka noke neun." 23 Yesus nafa'da Marta nae, "Neukose o tolanoo ma naso'da falik." 24 Boema Marta nae, "Au bubuluk neukose Lasarus naso'da falik, metema hataholi manamate kala nanatao naso'da falik nai Fai Mate'e ka." 25 Tehu Yesus nafa'da Marta nae, "Au nde manafe maso'da ka, ma manatao naso'da falik hataholi manamate kala. Hataholi fo namahele neu Au a, neukose naso'da, leomae ana mate so. 26 Ma hataholi kaso'dak fo namahele neu Au a, neukose ana ta mate losa dodoo na fa. Ade o ta mamahale neu dede'ak ndia fa do?" 27 Boema Marta nae, "Lamatuak, au amahale Lamatua ka Manetualain Anan, fo Manek Mana Fe So'da ka neukose Ana mai leo daebafak ia mai." 28 Marta kokolak basa nae leondia boema, neu nalo Maria fo tolanoo na, de namakukutu kana nae, "Ama Mesen mai nai ia, de natane o." 29 Maria namanene tutika ana fo'a lai-lai de neu soluk Yesus. 30 Ndia te, Yesus beita losa nggolok dale fa. Ana bei napadeik nai mamananak fo Marta natongo non nana. 31 Hataholi Yahudi manakokoe-nanasi manai uma, lita Maria fo'a lai-lai leo deak neu boema leu tungan, nanahu laedaenga Maria neu ki

nai lates nde ndia. 32 Maria losa mamananak ndia de nita Yesus boema, ana senek neu mata na de nafa'dan nae, "Lamatuak, leo uni ka lelek ndia, Lamatua ka nai ia soona, tao leo bee o, au tolanoo nga ta mate fan." 33 Yesus nita Maria ki boema, hataholi Yahudi manamai sama-sama lo Maria, ala ki beno'u, boema Yesus dale na he'di sa, ninik dale na susa nanseli. 34 Boema Yesus natanes nae, "Emi matoin nai bee?" Lafa'da Yesus lae, "Mai teu fo meten Lamatuak." 35 Tutika Yesus ki. 36 Boema hataholi Yahudi manai sila la bekola lae, "Mitakana dei, Ana sue na Lasarus ba'u na seli!" 37 Tehu nggelok soona lae, "Ana tao na hataholi poke kala lita, ma tao le'e de, Ana ta hapu kenaka'i na mamate sa fo daenga boso mate Lasarus fa?" 38 Yesus susa nanseli, boema neu leo lates neu. Lates ndia nde bee soona leak esa, fo ala kenan ninik batu matuaina esa. 39 Ala losa lates boema, Yesus nafa'das nae, "Soliheok batu ndia." Boema Marta, fo Lasarus tolanoo ina na nae, "Tehu ami matoi basa Lasarus, faik ha ia so Lamatuak. De tao leo bee o, naboo mangalalau so!" 40 Tehu Yesus nafa'da Marta nae, "Ade Au beita afa'da hai o ae: Metema o mamahеле soona, neukose o mita Manetualain koasa matuaina fa do!" 41 Boema ala soliheni batu ndia. Basa boema, Yesus nanganalo leo lalai neu de nae, "Makasi ba'u ka Ama, ninik O mamananene Au so. 42 Au bubuluk O mamananene Au tunga faik, tehu Au afa'dak ia, soaneu hataholi fo manai ia la, fo daenga ela lamahеле lae, O nde madenu Au a." 43 Yesus kokolak basa nae leondia boema, nalo napane'e nae, "Lasarus, leo deak mai leona!" 44 Tutika hataholi manamatek ndia, leo deak mai leona. Lima ein bei nanapotik ninik tema mamates, ma mata panan boeo, bei nanapotik nahelek ninik tema popoti na. Boema Yesus nafa'da hataholi manai sila la nae, "Se'iheni tema mamate na, fo ela ana la'ok nalelak." 45 Hataholi Yahudi manadonge-dama Maria, ba'u ka lamahеле Yesus nai lelek fo lita manda'dik ndia. 46 Tehu sila hataholin de'ubee leu leo hataholi Farisi la de, lafa'das Yesus tataonono'in ndia. 47 Hu ndia de, hataholi Farisi la lo malanga ima mala lakabua lo Mana Maketumala'di Agama Matua. Lakokolaok lae, "Ita muse tao bek dei? Te hataholi ia, ana tao manda'di beuk ba'u ka so! 48 Makanaema ita po'ilota kana leoiak nakandoo soona, neukose basa hataholi la lamahelen. Fo neu mate'e na te, neukose manakoasa Roma mai fo ana tao nakalulutuk Manetualain Uma na no basa ita leoina na lala'ena!" 49 Sila hataholin esa na'de Kayafas, fo imam matuaina nai teuk ndia dale na, nafa'das nae, "Emi ta bubuluk hata esa boen. 50 Ade emi ta mame'da mae, hu ka nde lauingu a de, malole lenak mate hataholi esa, neme basa leoina lala'e na, lakalulutuk?" 51 Tunga ndoo na, Kayafas hala kokolan ndia ta neme aafi mesa na mai ndia fa. Te hu ka nde ana da'di imam matuaina nai teuk ndia dale na, de nafa'da ela nae, neukose Yesus maten soaneu leoina Yahudi la. 52 Boema ta ka'da soaneu leoina Yahudi la mesa kasa fa, tehu soaneu Ana tao nakabubua Manetualain ana mana tapasasala nala. 53 Mulai faik ndia boema, basa manakoasa Yahudi la lalahalak esa, fo ala sanga taolisa Yesus. 54 Hu ndia de, Yesus ta nato'dak aoina na nai lea matan, ma nai buao Yahudi a dalek so'on. Boema Ana la'oela Yudea de neu leo kota esa na'de, Efraim fo ana deka no mo solokae ka. Yesus no ana manatunga nala leo leme ndia. 55 Nai lelek ndia, Fai Matua Paskah Yahudi a, ana deka so. Hataholi makadotok leme nggolo-ta'du kala mai, fo ala leo Yerusalem leu, fo sue ka nde Feta beita losa fa te, ala tunga lakahuluk ito-ato tao nalalao ao ka. 56 Ala sanga Yesus, tehu lelek fo lakabubua leme Manetualain Uman dale, boema esa natane esa nae, "O hahapu ma leo bek? Fafa'kama, Ana ta mai leo feta ia mai fa do." 57 Ala kokolak lae leondia nana, malanga ima mala lo hataholi Farisi la po'i basa paleta lae, hataholi see bubuluk Yesus nai bee soona, muse ana fe sila halak, fo daenga ladenu hataholi neu ho'un.

12:1 Bei faik ne bai soona, besa ka Fai Matua Paskah, boema Yesus neu leo Betania neu. Lasarus fo Yesus nafafo'a fali kana neme mamate sa mai ndia, ana leo nai nggolok ndia. 2 Yesus losa naa boema, ala fe Yesus na'a ninu, de Marta nde nakalalau kana. Lasarus no fui nala langatuk la'a-linu

sama-sama lo Yesus. 3 Basa boema, Maria nini mina narwastu kaboomeni mabeliina boto esa, fafaka ma liter seselik esa. De ana po'an neu Yesus ei na, boema ana losen ninik langadoo na. Uma ndia dalek lala'ena naboomeni nana mina ndia boo na. 4 Tehu Yudas Iskariot, fo Yesus ana manatungan esa, fo makabui na boema, ana ke'dindiu Yesus, nahala ma nae, 5 "Tao le'e de mina kaboomenik ndia ta nase'o neu doi lilofulak natun telu, fo fe doi na leo hataholi nu ta kala neu fa?" 6 Yudas kokolak nae leondia nana, ta hu ka nde ana taoafik neu hataholi nu ta kala fa, tehu hu ka nde ndia hataholi nakodaa. La'iesa-la'iesa ana ho'i doik neme kas doi nakabubua ka mai. Ndia nde ho'u kas doik nakabubua ka. 7 Tehu Yesus nae, "Lokopae inak ndia tao! Ana tao ndia soaneu Au fai nato-i-natongo nga. 8 Hataholi nu ta kala tunga faik lai emi tala'da, tehu Au ta." 9 Hataholi Yahudi makadotok lamanene lae Yesus losa nai Betania so, boema leu tungan nai naa. Sila leu tungan ndia, ta hu ka nde Yesus fa, te hu ka nde sila boeo nau lita Lasarus fo Yesus tao naso'da fali kana neme mamate sa mai. 10 Hu ndia de malanga ima mala sanga taolisa Lasarus boe, 11 nana ana tao na hataholi Yahudi makadotok la'oelas de lamahale Yesus. 12 Balahaa boema hataholi manamai leo Feta Paskah mai a, sila makadotok lamanene lae, Yesus bei nai eno tala'dak sanga neu leo Yerusalem neu. 13 Boema ala ho'i ai palem do de leu solu kana. Ala eki bekao lae, "Koa-kio Manetualain leona! Baba'e-papalak ba'eneu Ndia fo Ana mai no Manetualain na'de na. Baba'e-papalak ba'eneu Mane Israe la!" 14 Ala fe Yesus keledai ana esa de Ana sa'e. Hu ndia de, hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, ana da'di nae, 15 "Boso bii-mamata'u, ana fe'oana Sio na lemin! Mete leona te, o Mane ma Ana mai, Ana sa'e keledai ana esa!" 16 Lelek ndia Yesus ana manatunga nala beita lalalak basa dede'ak sila la fa. Tehu Yesus nananamamatutua-namadedema basak ninik mamate na, besa ka lafandele hata fo hataholi la tao-no'in soaneu na, nanasula basak nai Susula Malalaok dale so. 17 Hataholi manita Yesus nalo Lasarus neme lates dale leo deak mai, fo naso'da falik neme mamate sa mai a, ala tui-benga lakandoo dede'ak ndia. 18 Hu ndia de hataholi makadotok sila la leu leo Yesus leu, ninik lamanene lae, Yesus nde tao manada'di beuk ndia. 19 Boema hataholi Farisi la esa nafa'da esa nae, "Ita ta tao talelak hata esa boen! Mitakana dei, te basa daebafa ka lala'ena leu tungan!" 20 Nai hataholi manamaik leme Yerusalem fo nai lelek fai malole ndia, hataholi Yunani de'ubee lai dalek boe. 21 Leu leo Filipus leu de lafa'dan lae, "Tolanoo ei, metema o nau soona, ami mahiik matongo mo Yesus." Bongi Filipus neme Betsaida fo nai Galilea. 22 Boema Filipus neu nafa'da dede'ak ndia neu Anderias, de basa boema duas leu lafa'da Yesus. 23 Yesus nafa'das nae, "Fai na losa, soaneu Ana Hataholi ka nananamamatutua-namadedemak. 24 Au dede'ang ia, tete'e ka la'en: Makanaema ha'de de'ek esa, ta selen leo dae dale neu, fo ha'de de'ek ndia po'o fan, soona neukose ana da'di de'ek esa nahele. Tehu makanaema ha'de de'ek ndia po'on nai dae dale, soona besa ka ana moli, fo nabuna-naboa ha'de de'e ba'u. 25 Hataholi manasue-lai maso'da na, neukose namopo maso'da na. Tehu hataholi fo namopo maso'da na nai daebafak ia, neukose nakaboboi maso'da na, soaneu maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka. 26 Hataholi see nau nalalau-naoono Au soona, ana muse tunga Au, fo sue ka nde Au nai bee soona, Au malalau-maoono ngala boeo lai ndia. Hataholi see nalalau-naoono Au soona, neukose Au Amang fe ha'da-holomata neun." 27 "Au dale nga to'a-sota. Besak ia Au muse ae le'e bai? Ade Au muse afa'da ae, 'Ama, fali ma Au neme hatematak ia mai leona do'? Te hu ka nde doidosok ia de Au mai. 28 Ama, O na'de ma nananamamatutua-namadedemak!" Boema namanene halak esa neme lalai mai de nafa'dan nae, "Au amatutua-amadedema basan so, ma neukose Au amatutua-amadedema selu kana." 29 Hataholi makadotok manai sila la, lamanene halak ndia boe. Boema lae, "Mangguluk ndia!" Tehu nggelok soona lae, "Ta! Ata nusa so'da ka kokolak non!" 30 Boema Yesus nafa'das nae, "Ita tamanene halak ndia, tehu ta hu ka nde Au hihi-nanaung fa, te hu ka nde emi hihi-nanaum. 31 Besak ia, fai na losa soaneu daebafak ia nananaketu-nala'dik. Besak ia, manakoasa daebafa ka

nanalolihenik so. 32 Tehu Au ia, metema Au nananamatutua-namadedema basak nai daebafa ka soona, neukose Au hela uni basa hataholi la leo Au mai." 33 Ana kokolak nae leondia nana sanga natu'du eno na tao leo beek, de Ana mate. 34 Boema hataholi makadotok sila la lafa'dan lae, "Tunga ami Susula Hoholo-lalane ma nafa'da na soona, Mane Mana Fe So'da ka neukose naso'da losa dodoo na. Naa, tao leo beek de O mafa'da mae, Ana Hataholi ka muse nananamatutua-namadedemak nai daebafak ia poi na? See Ana Hataholik ndia?" 35 Boema Yesus nae, "Ka'da ba'ihanak mesa kana, mangale'dok ndia nai emi tala'da. Hu ndia de, leo la'ok beidai mangale'dok ndia bei hapun, fo ela makahatu ka boso tuni na emi. Hataholi manaleo la'ok nai makahatu ka dale ka, neukose ana ta bubuluk leo bee neu fa. 36 Mamahale mangale'dok ndia beidai bei hapun nai emi dalek, fo ela emi da'di ana mangale'dok." Yesus kokolak basa nae leondia boema, Ana la'oela mamananak ndia, nana Ana ta nau natu'du aoina na neu hataholi sila la so'on. 37 Leomae Yesus tao basa manda'di beuk ba'u ka nai sila matan so, tehu ala ta nau lamahale fan. 38 Hu ndia de, hata fo Nabi Yesaya nafa'da ka, ana da'di, "Lamatuak, see ka nde namahale ami tutui-bebengam? Manetualain natu'du koasa na neu see ka?" 39 Hu ndia de, ala ta nau lamahale fa, ninik Yesaya boeo nafa'da basa nae, "Manetualain nafa'da nae, 40 'Ao tao apoke mata nala, Au tao atea dale nala, fo ela mata nala boso lita, dudu'a aafi nala boso lalalak, fo ela ala boso fali leo Au mai fo Au tao alea-ahais.' " 41 Yesaya nafa'da nae leondia nana, nita basa Yesus matua-mademan so. Hu ndia de ana kokola kana. 42 Leomae leondiak boe, hataholi ba'u ka, lena-lenak nai manakoasa Yahudi la dalek, lamahale Yesus boe. Tehu ala ta lapalani manaku dede'ak ndia no mangale'dok fa nana, ala bii boso nalosak hataholi Farisi la ta po'is leu masok so'on. 43 Ala hii lanseli, hapu kokoa-kikiok neme hataholi daebafa ka, lena neme Manetualain so'ulai kasa. 44 Boema Yesus nalo nae, "Hataholi see namahale Au soona, ta namahale Au nde ndia fa te, namahale Ndia fo manamadenu Au a. 45 Ma hataholi see nita Au soona, nita Ndia fo manamadenu Au a. 46 Au mai leo daebafak ia mai fo da'di mangale'dok, fo ela basa hataholi fo lamahale Au a, ala boso leo nai makahatu ka dalek. 47 Hataholi fo lamanene Au nanoli nga, tehu ana ta tao tunga fan soona, Au ta nde huku nana fa. Nana Au ta mai aketu-ala'di daebafak ia fa, tehu Au mai fo Au fe so'dak neu daebafa ka. 48 Hataholi manatipa Au, ma ta nau lamanene Au dede'a-kokolang fa, hapu mana maketu-mala'di na so. Dede'a-kokolak fo Au afa'da kala, neukose neu fai mate'e ka te, dede'a-kokolak sila la nde laketu-lala'di sala. 49 Nanahu Au ta kokolak unik Au hihi-nanau mesa nga fa, te Amak fo manamadenu Au a, Ndia nde paleta Au, hata fo Au muse afa'dan, ma anduku-alosa kana. 50 Ma Au bubuluk basa paletan ndia nini so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka. Hu ndia de, Au anduku-alosa kana, sama leo Ama ka nanoli basan neu au a so."

13:1 Bei ela ka'da faik esa bai soona, besa ka Fai Matua Paskah losa, tehu Yesus bubuluk basa, fai na losa soaneu Ana la'oela daebafak ia, fo Ana fali ne'un leo Aman neu. Ana sue-lai Ndia hataholin manai daebafa ka. Ana sue-lai naheles, losa mate'e na. 2 Yesus no ana manatunga nala bei la'a-linu le'odaek, te nitu nadai basa dudu'a mangalau ka nai Yudas fo Simon Iskariot ana na dalen dale, fo sue ka nde ana ke'dindiu Yesus. 3 Yesus bubuluk basa, Ama ka fe basan koasa lala'ena so. Boeo Ana bubuluk basa, Ana mai neme Manetualain mai, ma neukose Ana fali seluk leo Manetualain neu. 4 Hu ndia de, Ana fo'a napadeik de Ana o'duheni ba'du manalu na, de Ana pa'a handu ka neu tala'da na. 5 Basa ndia boema, Ana po'a oe leo bokol esa dalek neu, de Ana mulai safe ana manatunga nala ei na, boema Ana lose nama'das ninik handuk fo nanapa'ak nai tala'da na. 6 Ana losa Simon Petrus boema, Simon Petrus nafa'dan nae, "Lamatuak, hapu nai bee Lamatua ka safe au ei nga?" 7 Boema Yesus nafa'dan nae, "Besak ia o beita malelak hata fo Au taon ia fa, tehu mahani te, neukose o malela kana." 8 Petrus nafa'da Yesus nae, "Bosok, Lamatuak! Lamatua ka boso safe

au ei nga makandondook!" Tehu Yesus naen nae, "Makanaema Au ta safe o ei ma fa soona, o ta hapu da'di esa mo Au fa." 9 Boema Simon Petrus nae, "Makanaema leondiak soona, Lamatua ka boso safe ka'da au ei nga mesa kana, tehu au lima nga no au langa nga boe!" 10 Yesus nafa'da Petrus nae, "Hataholi fo nadiu basa oe soona, basa ao na lala'ena balisi so. Ta paluu tao balisi hataholi ndia seluk so'on, te ka'da ei na. Emi ia balisi so, tehu ta basa-basan balisi fa." 11 Yesus bubuluk basa, see ka nde neukose ana ke'dindiu nana. Hu ndia de, nafa'da nae, "Emi balisi so, tehu ta basa-basan balisi fa." 12 Yesus safe basa ei nala boema, Ana pake falik ba'du manalu na, de nangatuuk falik. Boema nafa'das nae, "Ade emi ta malelak hata fo, besa ka Au taon neu emi ndia fa do?" 13 Emi malo Au mae, Mesen ma Lamatuak. Memak tete'e ka leondiak. 14 Makanaema Au da'di emi Lamatua ma, ma emi Mese ma, fo Ana safe emi ei ma soona, emi boeo esa muse safe esa ei na. 15 Au fe emi natutu'duk ia, fo daenga emi boeo tao tunga, hata fo Au tao basan neu emi so. 16 Au dede'ang ia tete'e ka la'en, Ata esa, ta ba'ulena tua na, ma hataholi nadedenuk esa, ta ba'ulena hataholi manamadenu nana fa. 17 Makanaema emi bubuluk basa dede'ak ia la lala'ena, boema emi tao tungan soona, maua-manalek neu emi. 18 Au afa'da basa dede'ak ia la, ta soaneu emi basa-basa mala fa. Ninik Au bubuluk basa, see ka nde Au hele nana. Tehu hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek, muse ana da'di, fo nde 'Hataholi fo na'a sama-sama no Au a, neukose ana la'ban Au.' 19 Besak ia, Au afa'da dede'ak ndia neu emi, beidai ana beita da'di ia fa, fo ela metema dede'ak ndia ana da'di soona, neukose emi mamahale mae, Au nde Ndia fo loken lae, AU NAI IA. 20 Au dede'ang ia tete'e ka la'en: See sipok hataholi fo Au adenu ka soona, ana sipok Au boe. Ma see sipok Au soona, ana sipok Ndia fo manamadenu Au a boe." 21 Yesus kokolak basa nae leondia boema, dale na he'di nanseli. Boema nae, "Au dede'ang ia tete'e ka la'en: Nai emi dalek, hapu hataholi esa neukose ana ke'dindiu Au." 22 Boema ana manatunga nala dodoo doa kana, de esa mete esa, nana ala ta bubuluk Yesus kokolan ndia ana tu'da la'e see ka nde ndia fa. 23 Yesus ana manatungan fo Yesus sue-lai ka, nangatuuk nai Yesus boboa na. 24 Simon Petrus fen ta'du fo natane Yesus, see ka nde Yesus nafa'dak ndia. 25 Boema ana manatungan ndia, nakanodok seluk leo Yesus neu de natanen nae, "See ndia Lamatuak?" 26 Yesus nafa'dan nae, "Hataholi fo Au fen loti fo Au dopen leo mango dale neu soona, hataholi a nde ndia so." Boema Yesus ho'i na loti biak esa, de Ana dopen leo mango dale neu, basa boema Ana fen leo Yudas fo Simon Iskariot ana na. 27 Yudas sipo na loti ndia tutika nitu masok leo dalen dale neu. Boema Yesus nafa'dan nae, "O sanga tao beek soona, taon lai-lai leona." 28 Sila manamangatuuk la'a lai ndia, hataholi esa boen, ana ta bubuluk tao le'e de, Yesus nafa'da Yudas nae leondia. 29 Sila nggelok laedaenga Yesus nadenu Yudas neu asa seluk hata esa, fo ala paluun nai feta ndia, do nini fe hataholi nuu ta kala doik, nana Yudas nde ho'u sila basa-basas doi na. 30 Yudas sipo na loti ndia tutika ana fo'a de ana leo deak neu. Ndia te, le'odae so. 31 Yudas la'o boema Yesus nae, "Besak ia, Ana Hataholi ka nananamatutua-namadedemak, ma Manetualain nananamatutua-namadedemak tunga Ana Hataholik ndia. 32 Metema Manetualain nananamatutua-namadedemak tunga Ana Hataholik ndia soona, Manetualain namatutua-namadedema Ana Hataholi ka, tunga Ao inana. Lena-lenak, neukose Manetualain namatutua-namadedeman no laik-laik. 33 Ana ngala lemin! neukose Au ta leo ala doo ka o emi so'on. Neukose emi sanga Au, tehu sama na leo hata fo Au afa'da basan neu manakoasa Yahudi la, leondiak boe Au afa'da neu emi. Au u leo mamana ka, emi ta hapu losa mamananak ndia fa. 34 Au fe emi paleta beuk esa nae leo ia: Masue-malai ao leona. Sama na leo Au sue-lai emi basa-basa mala. Leondiak boe, emi muse masue-malai ao. 35 Makanaema emi masue-malai ao soona, neukose basa hataholi la bubuluk lae, Au ana manatungang emi." 36 Boema Simon Petrus natane Yesus nae, "Lamatuak, Lamatua ka sanga leo bee neu?" Yesus nafa'dan nae, "Au leo bee u o, besak ia o beita hapu tunga fa. Tehu neukose makabui na te, o tunga Au." 37 Petrus natane

seluk nae, "Lamatuak, te tao le'e de, besak ia au beita tunga Lamatua ka fa? Au nau mate soaneu Lamatua ka!" 38 Boema Yesus nae, "Ade tete'e ka, o nau mate soaneu Au do? Fo ela o bubuluk leona te, manu ana beita kokoa fa, te o mafa'da basa la'i telu mae, o ta malelak Au fa!"

14:1 Boema Yesus nafa'das nae, "Emi dale mala boso he'di sa, te mamahale Manetualain leona, ma mamahale Au boe. 2 Nai Au Ama nga Uman, hapu mamana leleok ba'u ka. Au u leo naa u, fo Au sadia mamananak soaneu emi. Leo uni ka ta leondiak fa soona, neukose Au ta afa'da emi ae leondia fa. 3 Au u fo Au sadia basa mamananak soaneu emi soona, neukose Au fali ma'i nga, fo Au mai ala emi, fo daenga Au nai bee soona, emi nai ndia boe. 4 Au u leo mamana ka, emi bubuluk eno na so." 5 Boema Tomas nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, ami ta bubuluk Lamatua ka neu leo bee neu fa, na tao leo bee fo ami bubuluk eno na?" 6 Boema Yesus nae, "Au nde enok soaneu emi malelak Manetualain, fo emi hapu maso'da. Hataholi esa boen, ana ta hapu neu leo Ama ka neu fa, metema ta no Au fa. 7 Leo uni ka emi malelak Au soona, tao leo bee o emi malelak Au Amang boe. Besak ia, emi malelak ma emi mitan so." 8 Boema Filipus nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, matu'du Ama ka neu ami, fo daenga ami dale ma loa ka." 9 Tehu Yesus nataa nae, "Au o emi doo-doo basa ia so, ma tao le'e de, o beita malelak Au boen, Filipus? See nita Au soona, nita Ama ka nde ndia so. Tao le'e de, o mafa'da mae, 'Matu'du Ama ka neu ami leona'? 10 Filipus! Ade o ta mamahale mae, Au da'di esa o Ama ka, boema Ama ka da'di esa no Au fa do? Hata fo Au afa'da neu emi ndia, Au ta afa'da Au hala-kokola mesang ndia fa. Te Amak fo manada'di esa nahele no Au a, nde tao basa sila la. 11 Mamahale Au leona, nana Au da'di esa o Ama ka, ma Ama ka da'di esa no Au. Do dede'a keke'u na nae, mamahale leon neu hata fo Au tao basa kala so. 12 Au dede'ang ia tete'e ka la'en: See namahale Au soona, neukose ana tao hata fo Au tao basa kala so, lena-lenak ana tao dede'a matua lena seluk bai, nana Au u leo Ama ka u. 13 Boema metema emi moke hata esa minik Au na'de nga soona, neukose Au fe emi, fo ela Ama ka nananamatumua-namadedemak tunga Ana ka. 14 Hata fo emi moken minik Au na'de nga soona, neukose Au fe emi." 15 "Metema emi sue-lai Au, ma emi makalala'ok Au paleta ngala soona, 16 neukose Au oke Ama ka fo Ana fe emi, Mana Tulu-Fali fe'ek esa, fo ana leo nakabubua no emi losa dodoo na. 17 Mana Tulu-Fali fe'ek ndia, nde Manetualain Dula Dale na, fo neukose nafa'da ndos la'eneu Manetualain. Daebafa ka ta sipo kana fa, nana ta litan do lalela kana fa. Tehu emi malela kana, nana Ana leo nakabubua no emi, boema Ana da'di esa no emi. 18 Au ta la'oela emi mesa mala leobai ana maa ka fa. Neukose, Au mai akanini emi. 19 Bei ela ka'da ba'ihanak mesa kana fo daebafa ka ta nita Au so'on. Tehu emi mita Au. Ma hu ka nde Au aso'da, de emi boeo maso'da. 20 Metema faik ndia losa soona, neukose emi bubuluk mae, Au da'di esa o Ama ka, boema emi da'di esa mo Au, ma Au da'di esa o emi. 21 Hataholi fo ana sipok Au paleta ngala fo ana tao tungan soona, ndia nde sue-lai Au a. Boema Au Ama nga sue-lai hataholi manasue-lai Au a. Neukose Au boeo sue-lai hataholi ndia, fo Au atu'du Au aoina nga neu hataholi ndia." 22 Yudas (tehu ta Yudas Iskariot fa) natane Yesus nae, "Lamatuak, tao le'e de Lamatua ka nau natu'du aoina na neu ami te ta neu daebafa ka fa?" 23 Boema Yesus nae, "Hataholi mana sue-lai Au a, neukose ana tunga Au nanoli nga fo Au Amang sue-lai hataholi ndia. Neukose Ama ka, ma Au mai leo hataholi ndia fo ami leo makabubua mon. 24 Hataholi fo ana ta sue-lai Au fa soona, ana ta tunga Au nanoli nga fa. Nanolik fo emi mamananen ndia ta neme Au mai fa, tehu neme Amak fo manamadenu Au a. 25 Au afa'da basa sila la neu emi, beidai Au bei akabubua o emi. 26 Tehu Manetualain Dula Dalen Fo Mana Tulu-Fali ndia, neukose Ama ka nadenun ana mai no Au na'de nga, fo Ndia nde, neukose nanoli emi basa hata lala'ena, boema Ana fe emi nafandendelek soaneu basa hata fo Au afa'dan neu emi so. 27 Au la'oela so'da-mole ka neu emi. Au so'da-moleng nde Au fe neu emi ndia. Au fe emi ndia, ta sama no daebafa ka

fe emi ka fa. Boso dale he'di, ma boso bii. 28 Emi mamananene Au afa'da basa ae, 'Neukose Au la'o, tehu neukose Au fali ma'i nga leo emi mai'. Metema emi sue-lai Au soona, neukose emi mamahoko Au u leo Ama ka u, nana Ama ka matua ba'ulena Au. 29 Besak ia, Au afa'da emi dede'ak ndia, beidai basa hata lala'ena beita da'di fa, fo ela metema ana da'di soona, neukose emi mamahole. 30 Au ta kokolak ba'u ka o emi so'on, nana manakoasa daebafak ia fai na losa, de ala mai so. Tehu sila ta nde koasa Au ao paang ia fa. 31 Tehu basa sila la muse ala da'di, fo ela daebafa ka bubuluk lae, Au sue-lai Ama ka de Au tao basa hata lala'en, fo Ama ka paletan soaneu Au a. Naa, mai fo ata la'oela mamananak ia leona."

15:1 Yesus kokolak seluk nae, "Au nde ai huu angol matetu ka, boema Au Amang nde mana palusa osi a. 2 Ndanak manai Au dale ka, metema ta naboa fa soona, Ana tati henin, boema ndana maboa ka, Ana seselu nanggo'de doo na, fo Ana tao balisin, fo ela boetai naboa ka. 3 Emi balisi, nanahu nanolik fo Au anolin neu emi a. 4 Metema emi da'di esa mahele mo Au soona, neukose Au boeo da'di esa ahele o emi. Metema ai ndana ka napadeik mesa kana soona, ta naboa fa, ta'da fe'e ai ndanak ndia nakadita nahele no ai huu na. Leondiak boe emi. Metema emi mahele mo Au soona, emi hapu maboa. 5 Au nde ai huu ango la, boema emi nde ndana nala. Hataholi manada'di esa nahele no Au, ma Au o hataholi ndia, soona neukose naboa ba'u ka. Metema emi ta mo Au fa soona, emi ta hapu tao hata esa boen. 6 Metema see ta da'di esa nahele no Au fa soona, neukose nanatapahenik, sama leo ai ndana ka, fo namatuu. Neukose ala tao lakabubua ai ndanak leo sila kala, fo ala tapas leo ha'i dale neu, fo ala hotuhenis. 7 Metema emi da'di esa mahele mo Au, boema Au nanoli nga nai emi dalem dale, fo emi hii beek soona moke Ama ka, te neukose Ana tao natetu emi nonokem ndia. 8 Metema emi maboa ba'u ka, soona Au Ama nga nananamatumua-namadademak, fo no enok leondia ka, te'e-te'e emi da'di Au ana manatunga ngala. 9 Sama na leo Ama ka sue-lai Au, leondiak boe Au sue-lai emi. Ela leo bee na, emi maso'da mahele da'dileo hataholi fo Au sue-lai kala. 10 Makanaema emi makalala'ok Au paleta nga, ma emi ho'u mahele Au susue-lalaing sama na leo Au ho'u ahele Ama ka susue-lalain, hu ka nde Au akalala'ok paleta nala. 11 Au afa'da basa dede'ak ia la neu emi, fo ela Au namahoko nga hapun nai emi dalem dale, boema emi namahoko ma da'di matetu-mandaak. 12 Au fe paleta esa nde ia neu emi nae: Masue-malai ao, sama na leo Au sue-lai emi. 13 Hataholi manasue-lai tolanoo nala ba'u ka, nde hataholi fo ana feheni so'da na soaneu tolanoo sila la. 14 Metema emi tao hata fo Au paletan soaneu emi soona, Au tolanoo emi. 15 Au ta alo emi ae, ata so'on, ninik ata ta bubuluk lamatua na tatao-nono'in fa. Au alo emi ae tolanook, nana basa hata fo Au amanenen neme Au Amang mai a, Au afa'dan neu emi so. 16 Emi ta nde hele Au fa. Te Au nde hele emi, boema Au adenu emi meu, fo maboa ba'u ka, boak fo ta hapu mopo-mate fan. Boema neukose Ama ka fe emi, su'di hata fo emi moken minik Au na'de nga. 17 Au fe emi paleta nde ia nae: Masue-malai ao." 18 "Makanaema daebafa ka nakamu-nakadau emi soona, mafandendelek te, daebafa ka nakamu-nakadau nakahuluk Au so. 19 Leo uni ka, daebafa ka nuun emi soona, neukose daebafa ka sue-lai emi, da'dileo ndia nuun. Tehu Au hele basa emi neme daebafak ia mai so, da'di daebafa ka nuun ta emi so'on. Hu ndia de, daebafa ka nakamu-nakadau emi. 20 Mafandendelek hata fo Au afa'da basan neu emi ae, 'Ata ta ba'u lenaheni lamatua na fa.' Metema ala fepali'u basa Au soona, neukose ala fepali'u emi boe. Metema ala tunga Au nanoli nga soona, neukose ala tunga emi nanoli ma boe. 21 Neukose ala tao emi leondiak, nanahu Au ana manatungang emi, hu ka nde ta lalalak Ndia fo manamadenu Au a fa. 22 Leo uni ka, Au ta mai fo Au afa'das basa sila la soona, ta lasala- lasingo fa. Tehu besak ia, ala ta hapu ne'ek seluk soaneu sala-singo nala so'on. 23 Metema hataholi nakamu-nakadau Au soona, nakamu-nakadau Au Ama nga. 24 Leo uni ka, nai sila dalek, metema Au beita tao dede'ak fo

hataholi fe'e kala beita tao lita fan soona, ta lasala-lasingo fa. Tehu besak ia, lita basa hata fo Au tao ka so, tehu bei lakamu-lakadau Au o Au Amang. 25 Tehu muse ana da'di tao leondiak, fo ela hata fo nanasulak nai sila Susula Hoholo lalane na dalek, ana da'di leona nae: 'Lakamu-lakadau Au, tehu ne'en ta.' 26 Neukose Au adenu Mana Tulu-Fali ka neme Ama ka mai, soaneu emi. Ndia nde Dula Dalek fo neukose nafa'da ndos la'eneu Manetualain. Metema Ana mai soona, neukose Ana fe sakasii la'eneu Au. 27 Boema emi boeo muse fe sakasii la'eneu Au, hu ka nde emi sama-sama mo Au, neme makasososa na mai so.

16:1 Au afa'da basa sila la neu emi, fo ela emi boso fali deak. 2 Neukose ala usiheni emi neme uma mamaso kala dalek mai. Boema losa fai na te, hataholi mana taonisa emi a, neukose naedaenga ndia tao malole soaneu Manetualain nde ndia so. 3 Ala tao emi leondiak nanahu beita lalelak Ama ka ma Au boe, 4 Tehu besakia, Au afa'da emi dede'ak ndia, fo metema neu fai makabuin, ana da'di soona, emi mafandele mae, Au afa'da basan neu emi so." "Au ta afa'da dede'ak ia la neu emi neme makasososa na mai fa nana, Au bei sama-ama o emi. 5 Tehu besak ia, neukose Au u leo Ndia fo manamadenu Au a u, tehu emi esa boeo, ta napalani natane Au u leo bee u fa. 6 Lena-lenak besak ia, emi dale ma he'di sa, hu ka nde Au afa'da dede'ak ndia neu emi. 7 Tehu Au afa'da emi no ndoos te, metema Au u soona, ndia nde malole soaneu emi, nanahu metema Au ta u fa soona, neukose Mana Tulu-Fali ndia, ana ta mai neu emi fa. Tehu metema Au u soona, neukose Au adenun fo Ana mai leo emi mai. 8 Metema Ana mai soona, neukose nafa'da daebafa ka sala-singon sosoa-ndanda matetu na, neme hata fo ndoo sa, ma neme Manetualain huhuku-dodokin mai. 9 Neukose nafa'da nae, metema see ta namahale Au fa soona, sala-singok ndia; 10 nafa'da nae, Au ndoos nanahu Au u leo Ama ka u, fo neukose emi ta mita Au so'on, 11 boema nae, Ama ka huku doki hataholi so, nana manakoasa daebafak ia nanahuku doki basak so. 12 Au sanga afa'da emi dede'ak ba'u ka seluk bai, tehu besak ia, emi beita sipo mabe'i fan. 13 Tehu metema Dula Dalek fo manamafa'da ndoos soaneu Manetualai na, ana mai soona, neukose Ana hela nole emi, fo emi malelak basa eno ndoos lala'ena. Neukose Ana ta nafa'da seluk aoina na nde ndia fa, tehu nafa'da hata fo namanenen, boema neukose nafa'da emi, hata fo neukose ana da'di nai fai makabuin. 14 Neukose namatutua-namadedema Au, hu ka nde hata fo Ana sipon neme Au mai, Ana tui-bengan neu emi. 15 Ama ka nuun bee soona, Au nuung ndia. Hu ndia de, Au afa'da ae, hata fo Dula Dale ka nafa'dan neu emi soona, Ana sipon neme Au a mai." 16 "Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana boe, fo emi mita seluk Au." 17 Boema Yesus ana manatungan de'ubee latatane aok lae, "Ana dudu'a tao leo beek de nafa'da ita nae: 'Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi mita seluk Au?' Boema Ana dudu'a tao leo beek boe, de nafa'da nae: 'Au u leo Ama ka u?' " 18 Latane lakandoo dede'ak fo nae, " 'Hatematak esa ndia?' Sosoa ndandaan nae leo bee? Ita ta bubuluk, Ana kokolak la'eneu beek ndia fa!" 19 Tehu Yesus bubuluk ala sanga latanen. Hu ndia de, nafa'das nae, "Na'ka sa Au afa'da ae, 'Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi mita seluk Au.' Dede'ak ndia nde emi matui kana hetu? 20 Mamahale leona, te neukose emi kii-makaleleu, tehu neukose daebafa ka namahoko-setelee. Neukose emi dale ma he'di sa, tehu emi dale he'dim ndia, nasafali da'di namahoko-seteek. 21 Metema inak esa, ana hihii nae bongi soona ana to'asota, hu ka nde fai toto'a-sosotan ana losa so. Tehu metema ana bongi na ana na soona, neukose inak ndia nafandeleheni toto'a-sosotan ndia, fo namahoko-setelee, nanahu ni'iana beuana esa nanabongik leo daebafa ka mai so. 22 Emi boeo leondiak: Besak ia emi dale ma he'di sa, tehu metema Au atongo seluk o emi soona, emi mamahoko-setelee, fo ta hapu hataholi esa boen, hapu ho'i na namahoko-

seteleek ndia neme emi dalem dale mai so'on. 23 Nai faik ndia, neukose emi ta matane Au, hata-hata so'on. Mamahela leona: Te hata fo emi moken neme Ama ka minik Au na'de nga soona, neukose Ama ka fe emi. 24 Losa hatematak ia, emi beita moke mita hata-hata minik Au na'de nga fa. Moke leona, te tao leo bee o emi sipo, fo ela emi namahoko-setelem natetu-nandaa." 25 "Au afa'da basa ia la neu emi ninik nakandandaak. Tehu neukose fai na losa te, Au ta pake nakandandaak so'on, Au kokolak o emi no mangale'dok la'eneu Ama ka. 26 Nai lelek ndia, neukose emi moke neu Ama ka, minik Au na'de nga, fo ela emi bubuluk leona te, neukose Au ta oke hata-hata fe emi neme Ama ka mai so'ok. 27 hu ka nde Ama ka nde sue-lai emi a. Ana sue-lai emi, nana emi sue-lai Au, boema emi mamahela, Au mai eme Manetualain mai. 28 Memak Au da'di eme Ama ka mai, de Au mai leo daebafa ka mai so. Tehu besak ia, Au la'oela daebafa ka, fo Au fali leo Ama ka u." 29 Boema Yesus ana manatunga nala lafa'dan lae, "Besak ia, Manetualain kokolak no mangale'dok te ta pake nakandandaak so'on, 30 hu ndia de, ami bubuluk Manetualain bubuluk basa hata lala'ena. Ta paluu hataholi esa boen, natane Manetualain hata-hata so'on. Hu ndia de, ami mamahela Lamatua ka mai neme Manetualain mai." 31 Boema Yesus nafa'das nae, "Ade besak ia, emi mamahela so do beik? 32 Mafandendelek! te neukose fai na losa, nakalenak ana losa so, te neukose ala tao tapasasala emi. Fo emi esa-esak fali leo uman neu, fo la'oela Au mesa nga. Tehu Au ta mesa nga fa. Nanahu Ama ka no Au. 33 Au afa'da basa dede'ak ia la, fo ela emi hapu so'da-molek, hu ka nde emi da'di esa mo Au. Neukose emi to'a-sota nai daebafa ka. Tehu matetea-mahela emi dale ma! Nana Au sengi daebafa ka so!"

17:1 Yesus kokolak basa nae leondia boema, nanganalo leo lalai neu de nae, "Amak, besak ia fai na losa so. De mamatutua-mamadema O Ana ma leona, fo ela O Ana ma boeo, namatutua-namadema Ama ka. 2 Ama ka fen koasa fo Ana koasa basa hataholi daebafa ka lala'ena, fo ela Ana ka fe maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka neu basa hataholi fo Ama ka fen neu Au a. 3 Ndia nde maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka, fo ela hataholi la lalelak Ama ka nde Manetualain, fo mesa-mesa kana nde ndoo sa, ma lalelak Yesus Kristus nde bee na, Ama ka nde nadenu nana. 4 Au amatutua-amadedema Ama ka nai daebafak ia ninik Au tao akababasak tatao-nono'ik, fo Ama ka paletan neu Au a. 5 Amak! Mamatutua-mamadema Au besak ia leona soaneu Ama ka, ninik matua-madema fo Au o Ama ka manuun, te daebafak ia beita nananakadada'dik fa. 6 Au fe Ama ka nalelak basa hataholi daebafak fo Ama ka fe basan neu Au so. Hataholi sila la, Ama ka nuun, boema Ama ka fe basa-basas leo Au mai, de ala tunga Ama ka dede'a-kokolan so. 7 Besak ia, ala bubuluk basa, hata fo Ama ka fes leu Au a, basa-basas ala da'di leme Ama ka mai. 8 Ama ka fe Au dede'a-kokola kala, Au afa'da basa-basas neu hataholi la, de ala sipo lalan so. Ala bubuluk basa, tete'e ka Au mai eme Ama ka mai, de lamahela Ama ka nde nadenu Au a. 9 Hu ndia de, Au hule-haladoi fes. Au ta hule-haladoi fe daebafa ka fa, te Au hule haladoi fe hataholi fo Ama ka fe basa-basas leu Au so, nana Ama ka hataholin sila. 10 Au hata-hetong lala'ena nde bee soona, Ama ka hata-heton boe, boema basa Ama ka hata-heton lala'ena nde bee soona, Au hata-hetong boe. Au nanamatutua-namadema nai sila dalek. 11 Besak ia, Au mai leo Ama ka mai. Au ta leo nai daebafa ka so'on, tehu sila bei leo lai daebafa ka. Amak fo malalao ka! Maneas minik Ama ka na'de mana koasa na, fo Ama ka fe basa Au na'dek ndia so, fo ela sila da'di esa sama leo Ama ka ma Au boeo da'di esa. 12 Nai lelek fo Au bei akabubua o sala, Au aneas ninik Ama ka na'de manakoasa na so, na'dek fo Ama ka fen neu Au. Au aneas, de ta mopo-mate esa boen, ta'da fe'e ba'eneu see fo memak tunga matetu na, sila manamopo-mate basa kala so, fo ela no enok ndia, hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, ana da'di leona. 13 Besak ia, Au mai leo Ama ka mai. Basa dede'ak ia la, Au afa'das nai lelek fo Au bei nai daebafa ka, fo ela leo bee na, lame'da te'e-te'e lo Au namahoko-

seteleng. 14 Au tui-benga Ama ka dede'a-kokolan neus so, de daebafa ka nakamu-nakadaus hu ka nde daebafa ka hataholin ta sila so'ok, sama na leo Au boeo, daebafa ka hataholin ta Au fa. 15 Au ta oke Ama ka ho'i nalas leme daebafa ka ia mai fa, tehu Au oke ela leo bee na, Ama ka naneas leme Nitu Mangalau ka mai. 16 Dede'a na sama leo daebafa ka hataholin ta Au fa, sila boeo daebafa ka hataholin ta sila fa. 17 Ama ka taos da'di Ama ka nuu hehelin, tunga eno ndoo sa. Ama ka dede'a-kokolan nde da'di eno ndoo sa. 18 Sama leo Ama ka nadenu Au leo daebafa ka ia mai so, leondiak boe, Au adenus leo daebafa ka leu. 19 Au fe Au ao ina nga da'dileo Ama ka nuu hehelin, soaneu sila paluu na, fo ela sila boeo, ala da'di Ama ka nuu hehelin, tunga eno ndoo sa. 20 Au hule-haladoi ta ka'da soaneu sila mesa kasa fa. Au boe hule-haladoi soaneu hataholi fo lamahale leu Au a, hu ka nde Au ana mana tunga ngala tutui-bebengan. 21 Au dokodoe neu Ama ka, fo ela basa-basas ala da'di esa, sama leo Ama ka da'di esa no Au, ma Au da'di esa o Ama ka. Ela leo bee na, sila da'di esa lo Ita, fo ela daebafa ka lamahale, Ama ka nde nadenu Au. 22 Au fes namatutua-namadedemak fo Ama ka fen neu Au a so, fo ela sila da'di esa, sama na leo Ita boeo da'di esa; 23 Au o sila, ma Ama ka no Au, fo ela sila da'di esa te'e-te'e. Soona neukose daebafa ka bubuluk, Ama ka nde nadenu Au a, ma lae, Ama ka sue-lai sila, sama leo Ama ka sue-lai Au. 24 Ama, Au nau fo ela hataholi fo Ama ka fes leu Au a, lakabubua lo Au nai Au mamana nga, fo sue ka nde sila lita Au matua-mademang. Matua-madema fo Ama ka fen neu Au nana Ama ka sue-lai Au te daebafak ia beita da'di fa. 25 Amak fo matetu ka! Daebafa ka ta nalelak Ama fa, tehu Au alelak Ama, ma hataholi ia la bubuluk basa, Ama ka nde nadenu Au a. 26 Au afa'da basa Ama, hataholi sila na'de nala so, ma neukose Au tao leondiak akandoo, fo ela Ama ka susue-lalain neu Au a, nahele nai dale nala dalek, fo sue ka nde Au da'di esa os."

18:1 Yesus hule-haladoi basa nae leondia boema, no ana manatunga nala leu leo lee Kidro na selik leu. Osi esa nai ndia, de Yesus no ana manatunga nala leu leo osi ndia dalek leu. 2 Yudas fo hataholi manake'dindiuk ndia, ana bubuluk mamanan ndia nana Yesus no ana manatunga nala nasi'a lakabubua nai mamanan ndia. 3 Boema Yudas boeo neu leo mamanan ndia neu. Tehu no solda'du Romawi bubuak esa, ma hataholi manamanea Manetualain Uman de'ubee, fo malanga ima mala lo hataholi Farisi la nde ladenu sala. Lini teetafa, banu lantela ma pele. 4 Tehu Yesus bubuluk basa, hata fo neukose ana da'di neu aoina na so. Hu ndia de, neu leo hataholi sila la mata na neu de natanes nae, "Emi sanga se?" 5 Boema lae, "Yesus, hataholi Nazaret ndia." Tutika Yesus nafa'das nae, "Au nde Ndia." Ndia te, Yudas fo hataholi manake'dindiu ka, napadeik nos lai ndia. 6 Yesus bei nafa'das nae, "Au nde Ndia," tutika basas lakadedeak, de ala tu'u leu dae. 7 Yesus natane la'iesa selu kasa nae, "Emi sanga see?" Boema lae, "Yesus, hataholi Nazaret ndia." 8 Yesus nafa'das nae, "Au afa'da basa ae, Au nde Ndia, boema metema memak Au nde emi sanga ka soona, neme na fo fe'ek ia la, ala la'o." 9 Yesus nafa'da nae leondia, fo ela hata fo makahulu na nafa'da ka, ana da'di leon nae, "Ama, basa hataholi fo Ama ka fes leu Au a, ta mopo-mate esa boen." 10 Tehu Simon Petrus nasakue tafaina esa de ana fe'a nan tutika ana tati imam matuaina ata na, de ketuheni di'idoo kona na. Ata ndia na'de Malkus. 11 Boema Yesus nafa'da Petrus nae, "So'dok falik o tafaina ma leo mamanan dale neu! Ade tunga o dale dodoo ma, neukose Au ta inu nggalaa doidosok fo Ama ka fen neu Au ndia fa do?" 12 Boema solda'du Romawi la lo sila malanga solda'du na, ma hataholi Yahudi la solda'du manamanea nala ho'u la Yesus de ala hengen. 13 Makasososa na, lo Yesus neu nataa Hanas, fo Kayafas aliama na. Kayafas da'di imam matuaina nai teuk ndia dale na. 14 Boema, ndia nde nanoli nafa'da basa manakoasa Yahudi la nae, malole lenak mate hataholi esa soaneu leoina lala'ena. 15 Simon Petrus no Yesus ana manatungan esa, tunga Yesus. Imam matuaina nalelak Yesus ana manatungan ndia. Hu ndia de ana leo dalek neu no Yesus leo imam matuaina

uma so'da na neu, 16 tehu Petrus nahani neme deak, nai lelesu bafa na. Basa boema, Yesus ana manatungan ndia, neu leo deak neu de ana kokolak no malalau inak esa, nanea lelesu a, boema Yesus ana manatungan ndia no Petrus leo dalek neu. 17 Malalau inak fo manamanea lelesu ndia, nafa'da Petrus nae, "Hei, ade hataholi ndia, ana manatungan esa nde o hetu?" Boema Petrus nae, "Ta." 18 Ndia te makalini na seli de malalau la lo manamanea la lakafu'dik ha'i de lamanelu lai ndia. Boema Petrus neu nakaninis de namnelu nakabubua nos. 19 Imam matuaina natane Yesus la'eneu ana manatunga nala ma nanoli nala. 20 Boema Yesus nae, "Au kokolak tataas esa no mangale'dok nai lea matan. Au anoli hataholi la tataas esa nai uma mamaso kala dalek, ma nai Manetualain Uman, nai mamanak fo mandoo fai a hataholi Yahudi la lakabubua. Au beita kokolak ita dede'a nafufunik la'iesa boen. 21 Hu ndia de, tao le'e de Tuan natane Au? Matane ka'da hataholi fo lamanene Au nanoli nga. Te tao leo bee o, Au kokolak ae le'e soona, ala bubuluk." 22 Tehu Yesus bei kokolak nae leondia tutika, manamanea esa ana fapan ma nae, "O mapalani la'iesa kana kokolak mae leondia neu imam matuaina!" 23 Boema Yesus nae, "Metema Au kokolak sala soona, besak ia mafa'da sala na nde bee! Tehu metema Au kokolang ndia memak tete'e ka la'en, na tao le'e de o fapa Au?" 24 Basa boema Hanas nadenu hataholi la lo Yesus no papa'a na leo Imam Matua ina Kayafa sa neu. 25 Simon Petrus bei napadeik namanelu ha'i nai ndia boe. Boema hataholi la latanen lae, "Ade hataholi ndia, ana manatungan esa nde o hetu?" Tehu Petrus nalelesi nae, "Ta ma!" 26 Boema Imam matuaina atan esa, fo Petrus tatiheni di'idoo na hataholin ndia, nafa'da nae, "Ade au ta ita o nde mo hataholi ndia neme osi ndia dalek fa?" 27 Tehu Petrus nalelesi seluk nae, "Ta ma," Petrus bei nae leondia tutika, manu kokoa. 28 Bei fafai anak te lo Yesus neme Kayafas uman, leo gobelno la uma mane na neu. Hataholi Yahudi la ta leu leo uma manek dale leu fa, fo ela ala boso tao langgenggeo uma ndia so'da na, tunga agama eno-dalan, nana ala sanga la'a nana'a Paskah ndia so. 29 Hu ndia de, Pilatus neu leo deak neu de natanes nae, "Emi kalaak hataholi ia beek?" 30 Boema lae, "Leo uni ka ta nasala fa soona, neukose ami ta mon leo Ama gobelno la mai fa." 31 Boema Pilatus nafa'das nae, "Mo fali kana, fo maketu-mala'din tunga emi hoholo-lalanem!" Tehu hataholi Yahudi la lataa lae, "Ami ta bole hukumisa hataholi fa." 32 Dede'ak ia da'di, fo ela ala tao latetu hata fo Yesus nafa'dan la'eneu eno-dalan tao leo beek, nai lelek Ana sanga mate. 33 Boema Pilatus fali leo uma manek dale neu, de natane Yesus nae, "Ade hataholi Yahudi la mane na nde O do?" 34 Yesus nae, "Ade natatanek ia kalua neme o dale ma mai do hataholi nde nafa'dan Au neu o do?" 35 Boema Pilatus nae, "Ade au ia ta hataholi Yahudi fa do? O leoina ma nde lo O leo au o malanga ima mala mai. De O tao tatao-nono'i masalak beek so?" 36 Boema Yesus nae, "Au nusa nga ta neme daebafak ia mai fa. Leo uni ka Au nusa nga neme daebafak ia mai soona, neukose Au hataholi ngala sanga enok lakandoo, fo daenga ala boso fe Au leo manakoasa Yahudi la neu. Tehu memak Au nusa nga ta neme daebafak ia mai fa!" 37 Boema Pilatus natane Yesus nae, "Metema leondiak soona, manek O do?" Yesus nae, "O nde mafa'da mae, Au ia manek. Au ia, nanabongik boema Au mai leo daebafa ka mai, no dudu'ak ka'da esa mesa kana, fo nde Au tui-benga eno ndoo sa. Hataholi see da'di neme ndoos ndia mai soona, namanene Au." 38 Boema Pilatus natanen nae, "Ndoos ndia, sosoa na nae leo bee?" Boema Pilatus leo deak mai seluk de nafa'da hataholi Yahudi la nae, "Au ta hapu hataholi ia salan esa boen. 39 Tehu tunga emi ha'da ma soona, au po'i hataholi nanahukuk esa nai Fai Matua Paskah. Ade emi nau au po'i fe emi hataholi Yahudi la mane na do?" 40 Tehu lataa no eekik lae, "Ta, boso po'i hataholi Ndia, te po'i Barabas!" Barabas ndia, hataholi mana bonga uma esa.

19:1 Basa boema Pilatus neu leo dalek neu, de nadenu hataholi la filuk Yesus. 2 Boema solda'du la ane la ti'ilanga nggawk esa de ala taon neu Yesus langan lain. Basa ndia boema, ala fen pake ba'du

mata pilabalanggeok esa, 3 de ala la'ok neu mai leo mata na leu, de ala hakinonolin lae, "So'dak molek ba'eneu mane Yahudi!" Basa boema ala fapan. 4 Basa ndia boema, Pilatus fali seluk leo deak neu, de nafa'da hataholi makadotok sila la nae, "Mete dei! te au on leo deak mai, fo au fen leo emi ne'i, fo ela emi bubuluk te au ta hapu hataholi ia salan esa boen." 5 Boema lo Yesus leo deak neu te Ana paken ti'ilanga nggauk ma ba'du manalu pilabalanggeok esa. Boema Pilatus nafa'das nae, "Mete hataholi ndia leona." 6 Lelek fo malanga ima mala lo manamanea sila la lita Yesus boema ala eki lae, "Lona nggangan leona! Lona nggangan leona?" Boema Pilatus nafa'das nae, "Hela man fo emi lona nggange aom, te au ta hapu hataholi ia salan esa boen." 7 Tehu hataholi Yahudi la lae, "Tunga ami hoholo-lalanem soona, muse hukunisa hataholi ndia, nana nafa'da aon nae, Manetualain Anan ndia." 8 Pilatus namanene hataholi Yahudi la lafa'da lae leondia boema, ana boetai bibii ka. 9 Tutika ana fali ne'un leo uma manek dale neu de lo Yesus leo dalek neu, boema natanen nae, "O da'di meme bee mai?" Tehu Yesus ta nataa fa. 10 Hu ndia de, Pilatus nafa'da selu kana nae, "O ta nau kokolak mo au fa? Fo ela O bubuluk te, au anuu koasa po'i O, ma au anuu koasa lona nggange O!" 11 Boema Yesus naen nae, "Makanaema Manetualain ta fe koasa ndia neu o fa soona, o ta manuu koasa faa anak boen, soaneu Au fa. Hu ndia de, hataholi manafe Au leo o neu ndia, sala singon ba'ulena o sala-singom." 12 Pilatus namanene dede'ak ndia boema, ana sanga enok fo ana po'i Yesus. Tehu hataholi Yahudi la ala eki ma lae, "Makanaema Tuan po'in soona, Kese la ta nanonoo Tuan so'on! Hataholi fo nafa'da nae, ndia manek soona, Kese la musu noon hataholi ndia!" 13 Pilatus namanene dede'ak ndia boema, no Yesus leo deak neu. Boema nangatuuk neu kandela kekee-fufulan lain, fo nai mamana ka na'de, Lantai Batu. Nai dede'a Ibrani dalek soona, na'de Gabata. 14 Lelek ndia, sanga li'u sanahulu dua lele'do na, fo fai Matua Paskah beita losa fa, te Pilatus nafa'da hataholi la nae, "Emi mane ma nde ia!" 15 Tehu ala eki lakandoo lae, "Tao misan! Tao misan! Lona-nggangan!" Boema Pilatus natanes nae, "Ade au muse lona-nggange emi mane ma do?" Tehu malanga ima mala lataa lae, "Ami manem ka'da esa mesa kana, fo nde Kese la." 16 Boema Pilatus fe Yesus neu fo ala lona-nggangan. Ala sipo la Yesus boema, lon de ala la'o leona. 17 Lo Yesus leo deak neu te, Yesus lu'a aon ai nggange na, de lon leo mamana ka na'de, "Mamana Langaduik." Fo nai dede'a Ibrani dalek soona loken lae, Golgota. 18 Boema ala lona nggangan neme ndia. Ala lona nggange lakabubua Yesus no hataholi fe'ek dua boe. Esa nai boboa kii na, ma esa nai boboa kona na, de Yesus nai duas tala'da. 19 Pilatus nadenu ala paku papak esa neu Yesus ai nggange na nisilai na nae, "Yesus neme Nazaret, hataholi Yahudi la mane na." 20 Hataholi Yahudi ba'u ka ala les susula liik ndia, nana ala lona-nggange Yesus nai mamana ka, ta doo ka neme kota mai fa. Ala sulak susulak ndia nai dede'a Ibrani, Latin, ma Yunani dalek. 21 Boema malanga ima mala lafa'da Pilatus lae, "Boso sulak mae, 'Hataholi Yahudi la Manen', te sula kana mae, 'Hataholi ia nafa'da nae, Hataholi Yahudi la Mane na nde Au.' " 22 Tehu Pilatus naes nae, "Au sulak basa bee soona, neme na leona." 23 Solda'du la ala lona-nggange basa Yesus boema, ala ho'i la bualo'a papake na, de ala ba'en neu baba'ek ha: fo esa na hapu biak esa. Boema ala ho'i la ba'du manalu na boe. Ba'du manalu ndia, seseun ta, te ala tenun neme lain losa dae. 24 Boema solda'du la lakokolaok lae, "Ata boso kee kee ba'du manalu ia. Te malole lenak, ata tu'u batu fo naketu fe ita, see ka nde hapu nana." Dede'ak ia ana da'di, fo ela ana tao natetu hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae: "Ala baba'e Au bua papake nga, tehu ala tu'u batu soaneu Au ba'du manalu nga." Memak tete'e ka, solda'du la ala tao leondiak. 25 Ndia te, Yesus inan, ma Yesus inan tolanoo inan fo Maria Klopas saona, boema Maria Magdalena, lapadeik deka lo Yesus ai nggange na. 26 Yesus nita inan no ana manatungan fo Ana sue-lai ka lapadeik lai ndia boema, nafa'da inan nae, "Ina, Ina ana ma nde ndia." 27 Basa boema, Yesus nafa'da ana manatungan ndia nae, "O inam nde ndia." Mulai name faik ndia mai boema, Yesus ana manatungan ndia, ana sipok Yesus inan de

ana leo non nai uma. 28 Yesus bubuluk nae, besak ia basan lala'ena natetu-nandaa so, boema fo ela hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale ana da'di, boema nae, "Au maa nga ma'da ka." 29 Ndia te, mango esa nai ndia, henuk no oe angol makeis. Boema ala ho'i la bue bunak esa, de ala dopen leo oe angol ndia dalek neu, boema ala kofun neu ai hisop matane esa, de ala lo kana leo Yesus difadoo na neu. 30 Yesus nalamei nita oe angol ndia, boema nafa'da nae, basa basan "Dai so!" Tutika Ana pelu neu de maten. 31 Basa manakoasa Yahudi la ta nau hataholi nanalona-nggangek sila la popoola nala belona lahele leme ainggangek lain nai fai Saba ta, nakalenak oek ia, fai Sabat ndia Fai Matua, fo fai hehelik esa. Nana faik fo lelek Yesus nanalona-nggange ka, ana tu'da la'e beita fai Sabat ndia fa. Boema hataholi Yahudi la loke Pilatus, fo ana fes loak soaneu ala helula'di hataholi nanalona-nggange basak sila la ei nala, fo lakona popola nala leme ainggangek lain mai. 32 Boema solda'du la leu de ala helula'di lakahuluk hataholi kaduak fo nanalona-nggangek lakabubua lo Yesu sa, ei nala. 33 Lelek fo ala losa Yesus boema, ala mete neu te maten so. Da'di ala ta helula'di ei na fa. 34 Tehu solda'du esa nai solda'du sila la dalek, ana pau Yesus kaisu na ninik tee. Boema no kaiboik, daak ma oe a ala kalua leon. 35 Hataholi fo nita matan manda'dik ndia, hataholi ndia nde manatui-benga dede'ak ndia, fo ela emi boeo mamahela. Ma sakasiin ndia la'en, ma ana bubuluk nae, dede'ak ndia la'en. 36 Dede'ak ndia anda'di, fo ela ana tao natetu hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae "Ala ta helula'di duin esa boen." 37 Nai Susula Malalaok dale boeo nanasulak nae: "Neukose ala langanalo Ndia fo nanapau basa ka so." 38 Basa ndia boema, Yusuf neme Arimatea mai, neu noke Pilatus fo ana fen loak soaneu neu ho'i na Yesus popola na. (Yusuf nde bee na, Yesus ana manatungan ndia, tehu ana tunga no nafufunik, nana ana bii manakoasa Yahudi la.) Pilatus fen loak, boema neu ho'i na Yesus popola na. 39 Nikodemus, fo makahulu na ana mai hai leo Yesus nai fai le'odaek, no Yusuf boe. Nikodemus nini bumbu laluteik kaboominik, ma ai gaharu. Basa-basan lala'ena, fafa'kama bela na kilo teluhulu. 40 Hataholi kaduak sila la, ala ho'i la Yesus popola na boema, ala popotin ninik tema mamates, no bumbu kaboominik sila la, tunga hataholi Yahudi a ha'da nato-natonon. 41 Nai mamanak fo Yesus nanalona-nggange ka, hapu osi esa. Nai osi ndia dalek, hapu bolo mamate beuk esa, fo beita latoi lita mamates neme bolok ndia dalek fa. 42 Nana bolo mamates ndia ana deka, ma fai Saba ta sanga deka so, boema latoi Yesus neme ndia leona.

20:1 Mamasok fafai na, fo bei makahahatuanak, te Maria Magdalena neu leo lates neu. Ana losa boema, ana mete te batuina fo ala tatanan neu late sa, nanakeko henik neme late sa bafa na mai so. 2 Boema nalai fali de neu sanga Simon Petrus ma Yesus ana manatunga susue na de nafa'das nae, "Ala ko'o lini Lamatua ka neme lates dale mai so, tehu au ta bubuluk ala pe'dan nai bee a fa." 3 Boema Petrus no ana manatungan fe'ek ndia, lalai leo lates leu. 4 Duas lalaik tehu ana manatunga fe'ek ndia nalai seli Petrus de, ana nduku nakahuluk lates. 5 Tutika ana titino leo lates dale neu te, nita tema mamate sa bei lee-lee nai ndia, tehu ana ta kona leo lates dale neu fa. 6 Simon Petrus losa nakabuik, tehu ana kona nakandoo leo lates dale neu de nita tema mamate sa bei lee-lee nai mamana na, 7 tehu tema nanapa'ak nai Yesus langa na, ta deka nai ndia fa te, nanadiku matalololek de nanape'dak nai mamana fe'ek so. 8 Basa boema, ana manatungan fo manalosa nakahuluk late sa ndia, ana kona leo dalek neu de nitan boema namahela. 9 Losa faik ndia te ala beita lalalak hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, Ana muse naso'da falik neme mamate sa mai. 10 Basa ndia boema, Yesus ana manatungan sila la fali le'us. 11 Maria Magdalena napadeik neu late sa mata na boema ana kii. Ana bei kii-kii te, ana titino leo lates dale neu, 12 boema nita ata nusa so'dak dua, ala pake bualo'a fulak. Duas langatuk lai Yesus popola na mamana, de esa nai langa na ma esa nai ei na. 13 Boema ata nusa so'dak sila latanen lae, "Ina, te tao le'e de o kii?" Boema Maria nae, "Ala

ko'o lini au Lamatua nga so, de au ta bubuluk ala pe'dan nai bee fa." 14 Ana kokolak basa nae leondia boema, ana lipa leo dea neu te, nita Yesus napadeik nai dea na so. Tehu ana ta bubuluk, Yesus nde ndia fa. 15 Boema Yesus natanen nae, "Ina, te tao le'e de, ina kii? Ina sanga see?" Tehu Maria naedaenga manamanea osi a nde ndia de nafa'dan nae, "Ama, metema Ama nde pe'da heo kana neme ia mai soona, ama sue na mafa'da au, Ama pe'dan nai bee, fo daenga au u ho'i fali kana." 16 Boema Yesus nafa'dan nae, "Maria!" Tutika Maria lipa leo Yesus neu de, ana kokolak ninik dede'a Ibrani nae, "Rabuni!" fo sosoa na nae, "Mesen." 17 Boema Yesus naen nae, "Boso taila'e Au dei, te Au beita kae leo Ama ka u fa. Tehu fali mu'u ma leon, fo mafa'da Au tolanoon gala mae, besak ia Au kae falik leo Au Ama nga ma o Amam, ma Au Manetualai nga ma o Manetualai ma." 18 Boema Maria neu nafa'da Yesus ana manatunga nala nae, au ita Lamatua ka so, de Lamatua ka nafa'da basa dede'ak sila la neu au. 19 Bei nai mamasok ndia dalena boe, tehu la'e le'odaek, boema Yesus ana manatunga nala lakabubua leme uma esa dalek, de ala nggoelisa basa lelesu la, nana ala bii manakoasa Yahudi la. Tehu nggenge te Yesus mai de napadeik nai basa-basas tala'da, boema nafa'das nae, "So'da-molek ba'eneu emi." 20 Nafa'da basa nae leondia boema, natu'dus lima na ma kaisu na. Lita Lamatua ka boema, lamahoko laanseli. 21 Boema Yesus nafa'da la'iesa selukasa nae, "So'da-molek ba'eneu emibasamala. Sama na leo Ama ka nadenu Au, leondiak boe, Au adenu emi." 22 Tutika Ana fuu ani hahae na neus, boema nafa'das nae, "Sipo ma Manetualain Dula Dalena leona. 23 Metema emi fe do'o do ampon neu hataholi esa sala-singon soona, Manetualain boeo fe do'o do ampon neu hataholi ndia fa. Metema emi ta fe do'o do ampon neu hataholi esa sala singon fa soona, Manetualain boeo, ta fe do'o do ampon neu hataholi ndia fa." 24 Tomas fo loken soona lae, "Takalapak", fo Yesus ana manatungan esa nde ndia boe. Ndia te ta nakabubua nos lai ndia fa. 25 Basa boema, Yesus ana manatungan sila la lafa'da Tomas lae, "Ami mita Lamatua ka so!" Tehu Tomas nae, "Metema au beita ita paku mamana ka nai lima na, fo au beita tao au lima ku'u nga neu bisu piik sila la, ma beita tao au lima nga neu kaisu na fa soona, au ta nau amahale makandondook fa." 26 Basa mamasok esa seluk boema, Yesus ana manatunga nala lakabubua seluk nai mamanak ndia, tehu ia soona, Tomas nai ndia boe. Ala nggoe lisa basa lelesu la. Tehu Yesus mai de napadeik neu basas tala'da, boema nafa'das nae, "So'da-molek ba'eneu emi." 27 Basa boema Yesus nafa'da Tomas nae, "Metema Au lima nga, fo tao o lima ku'uma neu bisu piik ia la leona. Boema lok o lima ma mai fo taon neu Au kaisu nga, fo o dalema boso boe naba'e bai, tehu mamahale leona!" 28 Boema Tomas nafa'da Yesus nae, "Au Lamatua nga ma au Manetualai nga!" 29 Boema Yesus nafa'dan nae, "Hu ka nde o mita Au, de besaka o mamahale hetu do? Tehu maua-manalek ba'eneu hataholi fo namahale, leomae beita nita Au fa!" 30 Yesus beita manada'di beuk makadotok seluk bai, nai ana manatunga nala matan, tehu ala ta sulak basas nai susulak ia dalek fa. 31 Tehu ala sulak basa ia la, fo daenga ela emi mamahale mae, Yesus nde beena Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain Anan, boema hu ka nde emi mamahelen, de emi hapu maso'da ka.

21:1 Basa ndia boema, Yesus natu'du ao na la'i esa seluk neu ana manatunga nala neme Dano Tiberia sa. Dede'ak ndia dada'di na leoiak. 2 Faik esa boema, Simon Petrus, Tomas fo loken lae, Takalapak, Nitanel neme Kana nai Galilea, Zebedeus ana nala, ma ana manatunga fe'e dua, de basa-basas lakabubua. 3 Simon Petrus nafa'da nonoo nala nae, "Au sanga u ho'u i'ak." Boema Petrus nonoo nala lafa'dan lae, Ami meu boe, Tutika ala sa'e leo ofak lain leu de ala la'o leon. Tehu le'odaek ndia dale na, ala ta lalaa i'ak boak esa boen. 4 Le'do tii boema, Yesus napadeik nai dano su'u na, tehu ta lalala kana fa. 5 Yesus natanes nae, "Ana ngala lemin, ade emi hapu i'ak boe do?" Tehu lataa lae, "Ta ma," 6 Boema Yesus nafa'das nae, "Pilu emi dala ma leo ofa ka boboa kona na neu, te neukose emi hapu i'ak." Boema ala pilu dala neu, tehu ala hela fali kana te, ala ta hela labe'i

fan, nana i'ak makadotok lai dala dale. 7 Boema Yesus ana manatunga susue na nafa'da Petrus nae, "Lamatua ka nde ndia!" Simon Petrus namanene dede'ak ndia boema, ana o'du ba'du na neu, nana ndia te, ana ta pake ba'du fa tutika ana palaboku leo oe dale neu. 8 Ana manatunga fe'e kala, lakabuik lo ofa ka leo ma'dak lain leu, ma ala hela dala, henuk no i'a ka. Ala nafu ofa ka ta doo ka neme solokae ka mai, fafa'kama ka'da metel natun esa. 9 Ala kona leme ofak lain mai, te lita ha'i a folokakaan nai dano su'u na, tehu lita i'ak ma loti nai ha'i lain. 10 Boema Yesus nafa'das nae, "Mini su'dik i'ak fo besa ka emi ho'u ma kala, boak de'ubee leo ia mai dei." 11 Tutika Simon Petrus kae leo ofak lain neu, de ana loso dala leo madak lain neu. Dala ndia henuk no i'a matua ina mesa-mesan; ala leke la basa-basas lala'ena, i'ak boak natun esa limahulu telu. Leomae i'ak de'u-de'u basa ndia, tehu dala ndia ta sii ba'en faa anak boen. 12 Boema Yesus nafa'das nae, "Mai fo mi'a leona." Tehu Yesus ana manatunga nala, esa ta napalani natanen nae, "Te Ama ia, see?" Nana ala bubuluk basa, Lamatua ka nde ndia so. 13 Basa boema Yesus neu nangatuuk deka nos, boema Ana ho'i na loti ndia, de Ana fe ana manatunga nala. I'a ka boeo, Ana tao leondiak. 14 Ia soona, Yesus natu'du ao na neu ana manatunga nala, soaneu kala'i telu na, nai lelek fo naso'da falik neme mamate sa mai. 15 La'a basa boema, Yesus nafa'da Simon Petrus nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au, lenaheni basa ia la susue-lalain neu Au a do ta?" Boema Petrus nae, "Tete'e ka, Lamatuak. Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka." Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ana ngala." 16 Yesus natanen neu kala'i dua na nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au do ta?" Boema Petrus nae, "Tete'e ka, Lamatuak. Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka." Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ngala." 17 Yesus natanen neu kala'i telu na nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au do ta?" Boema Petrus dale na he'di sa, nana Yesus natanen losa la'i telu, Boema Petrus nataa seluk nae, "Lamatuak, Lamatua ka bubuluk basa hata lala'ena. Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka!" Boema Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ngala. 18 Au dede'ang ia tete'e ka la'en; Nai lelek fo o bei mulisolu ma, o kalikee aom o kalikee ma, fo o hii mu leo bee mu soona, o la'o-la'o mesan. Tehu metema neu o fai lasi ma soona, hataholi fe'ek nde kalikee fe o kalikee ma neu, fo ana hela o leo mamanak fo, o ta mahii kana fa." 19 Yesus dede'an ndia, ana da'di natutu'duk esa nae, neukose Petrus ana mate tao leo beek, fo soaneu namatutua-namadedema Manetualain. Basa ndia boema, Yesus nafa'da Petrus nae, "Tunga Au leona!" 20 Basa boema, Petrus lipa leo dea neu te, nita Yesus ana manatunga susue na, nai dea na. Ndia nde nangatuuk deka no Yesus ndek la'a, boema natane Yesus nae, "Lamatuak, see ka nde ke'dindiu Lamatua ka?" 21 Petrus nitan boema natane Yesus nae, "Lamatuak, neukose, tao leo beek no hataholi ia?" 22 Boema Yesus naen nae, "Leo uni ka, Au nau naso'da nahele losa Au fali ma'i nga o, o ito atom ta ndia fa. Tehu o soona, tunga Au leona!" 23 Boema hala ka nakapela nai Yesus ana manatunga nala tala'da nae, neukose Yesus ana manatungan ndia, ta mate fan. Te see ko na Yesus ta nafa'da nae, ana manatungan ndia neukose ta mate fan, tehu nae, "Leo uni ka, Au nau naso'da nahele losa Au fali ma'i nga o, o ito atom ta ndia fa." 24 Yesus ana manatungan ndia, nde tui-benga basa manda'dik ia la. Ndia nde sulak basa dede'ak ia la boe. Hu ndia de ita bubuluk basa, nafa'da basa dede'ak ia la, memak tete'e ka. 25 Yesus beita dede'ak makadotok nanseli. Leo uni ka, ala sulak la basa dede'ak sila la lala'ena soona, au dodoo nana, ta hapu mamanak dai nai daebafak ia, soaneu pe'da fua basa susulak sila la.